

MISSATGE DE CAP D'ANY

Pàgina 3 i Editorial

GOVERN D'ANDORRA

El cap de Govern Xavier Espot, abans d'emetre el Missatge de Cap d'Any.

► El cap de Govern defensa les mesures «valentes» per millorar el poder adquisitiu

► Malgrat el context actual, l'economia andorrana és «una de les que més creix» arreu d'Europa

Espot lloa el «bon paper» d'Andorra en les crisis

Víctor Filloy MINISTRE DE TERRITORI I HABITATGE ► Pàgines 6 i 7

«Si l'hivern que ve tornem a tenir l'efecte crida, patirem més tensions al mercat de l'habitatge»

LLIBRES Pàgina 8

El 2023 arriba carregat de novetats editorials

NECESSITAT O MODA? Pàgina 10

Creix el nombre de retocs estètics i la seva normalització entre els joves

Àlex Español

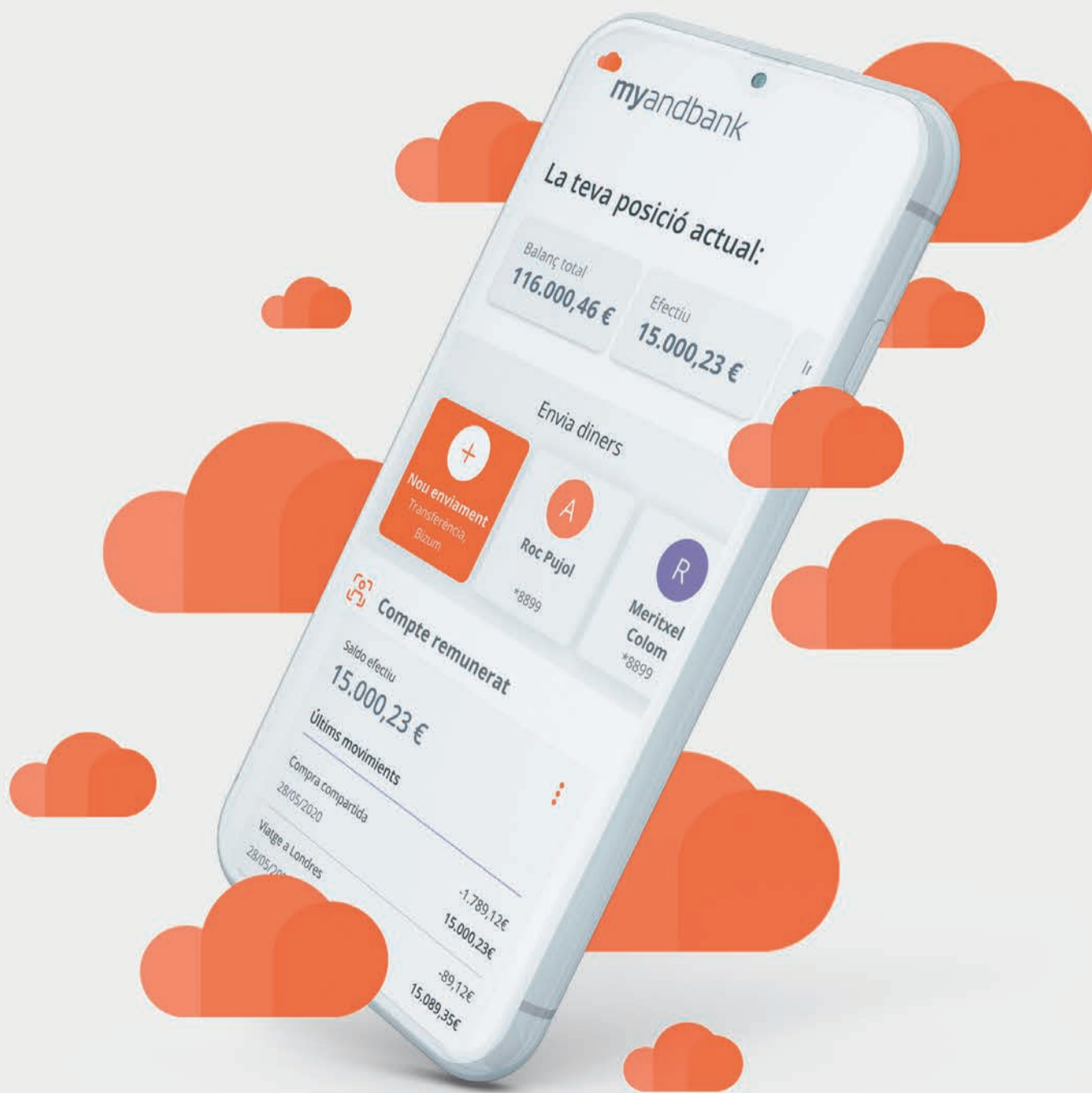
PILOT DE RAL-LI

«La temporada ha tingut fulgors, però manca de continuïtat»

► Pàgina 25

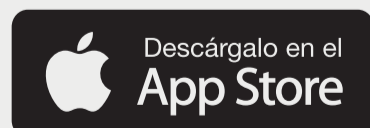
Bizum i les transferències internacionals gratuïtes arriben a Andorra.

I també un compte remunerat a l'1% TIN/TAE fins a 30.000 euros.

 myandbank

 bizum

Descarrega't l'app i **obre't un compte en pocs minuts** a myandbank.com

Myandbank és un banc 100% digital, un nou canal comercial d'Andorra Banc Agricol Reig, SA. (Andbank). Andbank opera amb el Número de Registre Tributari (NRT) A700158F, el núm. de Registre Societats Mercantils 5008 i el núm. de registre a l'Autoritat Financera Andorrana (AFA) EB 01/95.

Tema del dia

MISSATGE DE CAP D'ANY

BALANÇ DEL 2022

Espot celebra el «bon paper» que ha fet Andorra davant les últimes crisis

El cap de Govern Iloa les mesures «valentes» per millorar el poder adquisitiu de la ciutadania || Malgrat el context actual, l'economia del país és «una de les que més creix» arreu d'Europa

VICTORIA GÓMEZ PÉREZ
ESCALDES-ENGORDANY

@victoriagomezp

El Missatge de Cap d'Any del cap de Govern, Xavier Espot, va estar marcat pel «bon paper» que Andorra ha fet davant les últimes crisis viscudes: la de la pandèmia del coronavirus i l'energètica derivada de la guerra a Ucraïna. Pel que fa a la primera, Espot va considerar que «va posar en suspens les nostres vides» i «va condicionar –i molt– l'activitat econòmica i social, mentre que el conflicte bèl·lic el va titllar de «llarg, cruel i del tot injustificat». En ambdós casos, però, «les ciutadanes i els ciutadans d'Andorra han tingut una actitud modèlica», ja que, segons Espot, el Principat s'ha convertit en un «referent de civisme i eficàcia». A més, i respecte a l'acollida de refugiats ucraïnesos, va celebrar que el país hagi donat «la seva millor cara de solidaritat, de compromís amb la pau i del respecte al dret internacional i de consciència». «Des d'un punt de vista humà, les persones d'aquest país podem estar satisfetes d'aquest balanç», va assenyalar el cap de Govern. Així mateix, va afirmar que, malgrat el context actual, «molt complicat», l'economia andorrana és «una de les que més creix» en el conjunt d'Europa i que tant les empreses com els professionals «continuen tenint la capacitat de generar riquesa, crear llocs de treball i obrir noves oportunitats».

Amb tot, el cap de l'Executiu va reconèixer que s'estan produint «desequilibris del creixement econòmic», que s'intenten pal·liar tant des del Govern com des del Consell General. En aquest sentit, va considerar que les últimes mesures preses per millorar el poder adquisitiu de la ciutadania han estat «valentes», però «no exemptes de dificultat». D'aquesta manera, va posar com a exemples la prorroga forçosa dels contractes de lloguer, l'augment dels salaris, les noves tarifes elèctriques que fomenten l'estalvi o la gratuïtat del transport públic. Totes elles «s'inscriuen en l'obligació que tenim –des de les institucions– de vetllar perquè el desenvolupament econòmic es tradueixi en un veritable progrés social».

► El cap de Govern, Xavier Espot, durant el Missatge de Cap d'any.

XAVIER ESPOT
CAP DE GOVERN

«Des d'un punt de vista humà, les persones d'aquest país podem estar satisfetes d'aquest balanç»

«Andorra no necessita un canvi radical de model, sinó una feina constant per encarrilar el creixement»

Ara bé, al parer d'Espot, «Andorra no necessita un canvi radical de model», sinó que cal «una feina constant per encarrilar el creixement i per compensar desequilibris i desigualtats». «I aquesta feina constant exigeix també la capacitat de planificar allò que es pot preveure i de saber reaccionar davant d'allò imprevisible», va afegir.

Tot i no incidir específicament en la problemàtica de l'habitatge, el cap de Govern sí que va defensar la tasca duta a terme els últims mesos en matèria d'urbanisme, a la qual s'havia permès «un creixement poc equilibrat», però que ara busca un «desenvolupament harmònic» te-

nint en compte la transformació energètica dins un pla que aposti per les fonts verdes i la producció nacional d'electricitat.

Espot també va tenir paraules per a les entitats del país en els àmbits social, cultural, artístic, esportiu i filantròpic, així com per als intel·lectuals i els mestres, que constitueixen «una part importantíssima del teixit social» i «creen riquesa».

Finalment, va agrair l'esforç fet per totes les persones que «han contribuït a què Andorra continuï prosperant» i va prometre que durant el 2023 el Govern «continuarà treballant per una Andorra pròspera, oberta i solidària». ≡

Editorial

La covid i l'energia centren el discurs de Cap d'Any

EL PERIÒDIC D'ANDORRA no es fa responsable de l'opinió dels seus col·laboradors i tampoc s'identifica necessàriament amb els seus comentaris.

A efectes de publicitat contractada per persones pertanyents a diferents sectors o branques professionals, aquest mitjà no es fa responsable del contingut de la publicitat en relació al disposat en les normes estatutàries o deontològiques que regeixen la professió en concret, la qual qüestió únicament compet a la persona que contracta la publicitat.

El discurs de Cap d'Any del cap de Govern, Xavier Espot, va estar marcat pels moments més difícils que ha viscut el país des de l'esclat de la pandèmia i va ser tota una lloança als esforços realitzats per part de tothom: des de la ciutadania fins al Govern, passant per totes les administracions i el sector privat. El que no va haver-hi va ser ni la més mínima autocrítica. És evident que des que aquest Govern va arribar a l'edifici de Prat de la Creu –no només l'últim any– les crisis no han deixat d'encadenar-se i molt probablement els ha tocat go-

vernar els temps més difícils a tots els nivells de l'època constitucional. Ningú, ni cap país del món, estava preparat per fer front a una pandèmia, que si bé ja fa temps que sembla que afluija encara nos'ha acabat del tot. Ningú

Encarem un 2023 complicat i amb molta feina pendent de fer

podia preveure tampoc una guerra a les portes d'Europa, que quan semblava que tornàvem a alçar el vol, va disparar de ple a l'economia internacional desencadenant una crisi energètica sense precedents. Seria injust dir que gestionar qualsevol d'aquests dos escenaris és una tasca senzilla, però també és injust dir que tot s'ha fet bé. Perquè és clar que no. Més enllà de la covid-19 i la terrible guerra a Ucraïna, els andorrans i andorranes patim altres problemes, la solució dels quals és complexa, però només rau a les mans dels que manen. La problemàtica de l'habitatge és inaccepta-

ble i fa massa temps (anys ja) que dura i que no se soluciona. Tot just els últims mesos el Govern ha fet un intent de posar-hi remei amb anuncis que no es materialitzaran fins, com a mínim, al 2024 amb la construcció o remodelació de pisos a preu assequible. L'augment del cost de la vida és una altra de les principals preocupacions i, tot i que el Govern ha obligat a la pujada de sous i a la pròrroga forçosa dels lloguers, en molts casos no ha estat prou. Així doncs, encarem un 2023 complicat –amb eleccions generals pel mig– i amb moltíssima feina pendent de fer.

La finestra oberta

JOSEP MTNZ'

La padrina

Deia l'activista **Maya Angelou** que «les necessitats d'una societat determinen la seva ètica».

Carta Magna és el títol que se li dona al document que representa tots els drets i deures que una societat constituïda com a nació ha de gaudir i complir respectivament. És la Constitució, la Llei Suprema. El Tribunal Constitucional d'Andorra és l'òrgan jurisdiccional suprem, intèrpret últim de la nostra Constitució, que disposa d'autonomia reglamentària sotmesa a la mateixa Llei i a la del mateix Tribunal. Així ho disposa l'article 95 d'aquesta norma suprema. L'endemà del dia dels Sants Innocents del ja pretèrit 2022 ens vam despertar amb uns titulars de premsa on llegíem: «El Constitucional no resol la incompatibilitat de **Magallón**». Una notícia que, apareguda hores abans, s'hauria interpretat com a broma del dia. Però no. Al cap i a la fi, era una llufa ben real i autèntica.

Aquesta és la quarta vegada que parlo, recrimino, uns fets que són absolutament inacceptables. Ho vaig fer el juliol del 2021 (*Secrets a tota pantalla*), ara fa tot just un any, el gener del 2022 (*Ètica de la vergonya*) i el març passat (*Putinisme*). Aquesta vegada, però, ho faig amb un motiu magne: el TC no respecta les normes ni les lleis de les quals se'n diu garant. I això ja comença a tocar el moll de l'os, per no dir altra cosa. El desencadenant d'aquesta surrealista història és la inadmissió per part del TC del recurs d'empara que un ciutadà andorrà va presentar davant la flagrant incompatibilitat de

càrrecs d'un conseller general, que alhora és cap d'Àrea d'Esports al Comú d'Andorra la Vella. Un servidor (Ha! Ha! Ha!) públic que s'embutxaca dues nòmines a càrrec de l'administració i que sumen la bonica xifra de més de 6.000 euros cada mes. 4000 i escaig del comú i gairebé 2.000 més com a parlamentari.

Aquest ciutadà que va tenir els rebrotos de fer el que s'ha de fer en aquests casos, és a dir emprar els mecanismes jurídics per resoldre un problema, denunciava que el citat servidor (Ha! Ha! Ha!) públic incompleix vèries lleis i normatives i que aquest desfici té un cost per als ciutadans que, al final són els que paguen. En aquest cas, per partida doble. O d'on penseu que surten els diners amb els quals l'Administració paga als funcionaris? Del Pare Noel? Potser dels Reis Mags?

Dos *detallets*: un, la Llei qualificada del Règim electoral i del Referèndum estableix, negre sobre blanc, que «el càrrec de conseller general (càrrec públic, n.d.a.) és incompatible amb qualsevol activitat de caràcter laboral que comporti una contraprestació salarial de dret públic (cap d'àrea d'un comú és càrrec públic pagat amb diners públics, n.d.a.)». Dos, l'Ordinació de la Funció Pública del Comú d'Andorra la Vella, a l'article 39, també deixa clar que «els funcionaris han de sol·licitar l'excedència amb reserva de plaça si volen accedir a la condició de conseller general». Potser no està prou clar, oi? Aquest servidor (Ha! Ha! Ha!) públic, que cobra del comú i alhora és conseller general, incompleix la llei, les normes. I en un estat democràtic real qui incompleix la llei no hi té cabuda, se'l fa complir i punt. A Andorra, mentre hi ha qui cobra dos sous públics, hi ha gent que no arriba a final de mes, però compleixen les normes costi el que costi, i, malgrat tot, s'escuren la butxaca per omplir les arques de l'Administració que, generosament, paga sense cap mirament. És la magnànima padrina. La gallina dels ous d'or per alguns.

El més important de tot això són dos fets essencials que no cal mai perdre de vista: un és que el garant màxim de fer respectar la llei, el TC, es

treu de la màniga uns arguments de filfa que només serveixen per consolidar una situació absolutament reprovable. Diu el TC que cal una acta del Consell General que declari la incompatibilitat (que no queda clar el que diu la llei?), i que el ciutadà denunciador no ha sofert cap perjudici directe pel cas. No? Ell i tots els ciutadans que engreixen la màquina administrativa amb els seus impostos, d'on surten els salaris d'aquests mateixos membres del TC, sofreixen aquesta ignomínia. L'altre aspecte és remarkable: l'actuació d'un ciutadà, sigui qui sigui, agradi o no, tingui partidari o detractor, i sigui del pal que sigui, ha actuat com cal. Ha denunciat, i no és el primer cop, uns fets que vulneren la llei i que perjudiquen els ciutadans. I això és el que s'ha de fer. Sempre! Cert és que aquest denunciador poca por ha de tenir a les conseqüències dels seus actes per ser qui és. I és aquest element, la por, el que generalment impedeix els ciutadans de la part més baixa de l'estrat social denunciar fets com el que ens ocupa. Altres transgressions encara menys, ja que això posa en perill real la seva mateixa subsistència en un medi que defineix perfectament la posició social i econòmica dels qui en formen part. O ets amo o ets servent. Si el teu temps només el pots emprar en procurar sobreviure, poc podràs fer per dedicar-lo a controlar i optimitzar les estructures de poder que condicionen aquella supervivència. Si qui pot i té les eines es troba amb l'absurd que aquí s'exposa, imagineu que es trobaria qui ni pot ni té les eines...

Ras i curt: l'ètica personal ha de prevaldre. L'honor, la dignitat, el respecte. Com ho veuen vostès senyors magistrats i senyor conseller general? Als primers, dir-vos que respecteu la nostra Carta Magna, i penseu en el que deia **Maya Angelou**, si us plau. Al segon, quan es mira al mirall, què hi veu? A casa nostra tenim una dita que segur és la mateixa arreu: els hauria de caure la cara de vergonya.

Bon inici d'any a tots! I que els Reis Mags reparteixin a cadascú allò que es mereix. **Màxima6**

DES DE 1998

the cigarshop
ANDORRA

Molt més que un plaer exclusiu.

Avinguda Meritxell, 40
AD500 Andorra la Vella
Tel. (376) 826 515

Carrer de la Unió, 2
AD500 Andorra la Vella
Tel. (376) 853 400

Carrer Major, 23
AD200 Pas de la Casa
Tel. (376) 855 216

www.thecigarshop.ad

La tribuna

La fortuna (o no) de la loteria

El més important és gaudir del premi i fer les coses que ens fan feliços sense sentir-nos pressionats

DAVID

Huertas

Guanyar un premi de la loteria pot semblar a simple vista com una situació de somni. Tanmateix, la realitat és que això pot tenir un impacte significatiu en la situació econòmica de les persones, tant positiu com negatiu.

D'una banda, guanyar un premi de la loteria pot proporcionar una gran quantitat de diners de manera sobtada i sense molt d'esforç, la qual cosa pot ser extremadament beneficiosa per a aquelles persones que es troben en situacions financeres difícils. Pot proporcionar una solució a problemes de deutes, permetre a la persona pagar per serveis mèdics costosos o fins i tot proporcionar una base sòlida per invertir i estalviar de cara al futur. D'altra banda, també és important tenir en compte que guanyar un premi de la loteria pot tenir un impacte negatiu en la situació econòmica de les persones. Sovint, les persones que guanyen grans quantitats de diners de la nit al dia poden sentir-se aclaparades i no estar preparades per manejar una gran quantitat de diners. Això pot portar a decisions financeres imprudents, com gastar excessivament o invertir en oportunitats ariscades. A més, les persones que guanyen grans premis sovint s'enfronten a una gran quantitat de sol·licituds de préstecs d'amics i familiars, la qual cosa pot ser difícil de gestionar i pot danyar relacions properes.

A més, guanyar un premi de la loteria pot atreure a persones que busquen aprofitar-se de la situació, com a agents immobiliaris agressius o assessors financers sense escrúpols. És important ser acurat i prendre decisions financeres informades, fins i tot quan es té una gran quantitat de diners a disposició. En resum, guanyar un premi de la loteria pot tenir un impacte significatiu en la situació econòmica de les persones, tant positiu com negatiu. És important prendre deci-

ons informades i ser acurat en tractar grans quantitats de diners de manera sobtada. Encara que pot ser temptador gastar excessivament o prendre riscos financers, és important recordar que els diners no ho són tot i que la felicitat i l'estabilitat financera a llarg termini són també importants.

Per si és vostè un afortunat en aquestes dates, permeti'm donar-li alguns consells sobre què fer o deixar de fer amb el seu premi. Encara que prèviament li faré un spoiler: el punt número 10 és el més important, com recitava en les seves lletres l'artista El Barrio en la seva cançó *Cántame amor: Disfruta de aquellos momentos, que sirvan pa'toda una vida. Descubre el talento que llevas por dentro y se positivo en la vida. Que no te marchiten la infancia más nunca te impongan futuro. Elige los amigos que vayan contigo y aléjate de lo oscuro.*

Ara sí, aquí els deixo 10 consells per si és vostè agraciats en aquestes dates.

1. **Mantingui la calma:** guanyar la loteria pot ser emocionant, però és im-

Guanyar un premi pot suposar una gran quantitat de diners de manera sobtada i sense esforç, la qual cosa pot tenir un impacte negatiu

portant prendre's un temps per pensar què desitja fer amb el seu premi abans de prendre qualsevol decisió important.

2. **Consulti a un professional financer:** un assessor financer o un advocat poden ajudar-lo a gestionar el seu premi i planificar el seu futur financer.

3. **Creï un pla:** pensi en els seus objectius a curt i llarg termini i com desitja utilitzar el seu premi per aconseguir aquests objectius.

4. **Consideri l'opció de rebre el premi en pagaments anuals:** en lloc de rebre tot el premi de cop, pot optar per rebre el premi en pagaments anuals durant un període de temps determinat. Això pot ajudar a gestionar els diners de manera més efectiva.

5. **No comparteixi el seu premi amb estranys:** pot ser temptador explicar-li a tothom que ha guanyat la loteria, però és important ser discret i no compartir el seu premi amb estranys.

6. **No faci canvis dràstics:** no se senti temptat a deixar la seva feina o fer grans canvis en la seva vida immediatament. Prendre's un temps per pensar en el que realment vol i necessita és important.

7. **Estalvi i inverteixi de manera assenyada:** estalviar i invertir de manera assenyada pot ajudar a protegir el seu premi i assegurar que duri per sempre.

8. **Protegeixi la seva seguretat:** és important prendre mesures per a protegir la seva seguretat i la de la seva fa-

mília després de guanyar la loteria. Això pot incloure canviar el seu número de telèfon i adreça, i evitar compartir informació personal en línia.

9. **Sigui generós:** guanyar la loteria pot ser una oportunitat per a ajudar a altres persones i fer una diferència en el món. Consideri donar part del seu premi a causes que li importin.

10. **Gaudeixi del seu premi:** finalment, no oblidis gaudir del seu premi i fer coses que el facin feliç. No se senti pressionat a gastar els seus diners d'una certa manera o seguir els plans d'altres persones. Faci el que li faci feliç.

Em disculparan vostès, senyors lectors, però he tornat a caure en la temptació d'escriure mitjançant intel·ligència artificial. Presento que aquesta tecnologia ens portarà grans alegries i sorpreses enguany, per la qual cosa no se m'ocorre millor manera de començar el 2023.

Enguany... ¡Venceremos! ≡
Fundador de Numbe Grup

Shell
V-Power

SENT EL
NOSTRE MÀXIM
RENDIMENT

GO WELL

Comparat amb fórmules anteriors de Shell V-Power. Els beneficis reals poden variar d'un vehicle a un altre. Si en vol més informació, vagi a Shell.es. Les marques de Shell son utilitzades per DISA sota llicència atorgada per Shell Brands International AG.

Nacional

Pàgines 6 a 18

Entrevista a Víctor Filloy ▶ El ministre de Territori i Habitatge aborda els aspectes relacionats

el perfil

De l'Acoda a l'administració

Encapçala el Ministeri de Territori i Habitatge. Provenent de Liberals d'Andorra (L'A), va néixer el 1973 i està titulat en Administració d'empreses. Fins a l'actualitat, ha estat el director gerent de l'Associació de Contractistes d'Obres (Acoda), la d'Importadors i Exportadors de Mercaderies Industrials, la de Transportistes de Mercaderies i Carburants o la de Gestors de Residus, entre d'altres. Anteriorment havia estat el cap de Voluntariat als Jocs dels Petits Estats d'Andorra 2005 i prèviament, director de Socors i Voluntariat de la Creu Roja Andorrana. Va rebre el premi del Comitè Olímpic Internacional (COI) en reconeixement a la lluita contra el dopatge en l'àmbit de l'esport. Ha estat ministre d'Afers Socials, Habitatge i Joventut entre el 2019 i el 2021 i, abans, havia ocupat el càrrec de coordinador de Cooperació Internacional i Ajuda al Desenvolupament del Ministeri d'Afers Exteriors, i secretari d'Estat d'Esports, Joventut i Voluntariat.

A. B.

Víctor Filloy

Ministre de Territori i Habitatge

«Si l'hivern que ve tornem a tenir l'efecte crida, patirem de nou tensions al mercat de l'habitatge»

ALBERT BELIS
ANDORRA LA VELLA
@albert_belis

L'habitatge ha estat un dels temes estrella de la legislatura i també ho serà la vinent. El ministre del ram fa balanç de la feina feta, tot i que avisa que els resultats trigaran anys a fer efecte. També aborda aspectes relacionats a la mobilitat i les comunicacions i el seu futur personal.

–Què vol fer en aquests mesos que falten per acabar la legislatura?

–Queda molt per fer. Si parlem d'habitatge, el que hem fet és començar. Hem iniciat un camí llarg, ja que el problema no es pot resoldre ni en un any ni en dos, perquè necessita anys de feina continuada. El que hem fet és posar les bases de les polítiques d'habitatge, perquè en els propers anys es pugui continuar desenvolupant. Hem establert diverses mesures en favor dels pisos de lloguer i hem creat un model de governança, a través de l'Institut Nacional de l'Habitatge, que era molt necessari perquè no es podien aplicar polítiques de manera conjuntural. Ara tenim un òrgan professionalitzat i independent del Govern que pot estructurar polítiques a llarg termini. També hem començat a treballar els habitatges

de promoció pública. Hem legislatat i reglamentat, però caldrà continuar. En conclusió, encara hi ha molta feina per fer i cada legislatura s'hauran de fer accions en funció de la situació.

–Però hi ha alguna cosa concreta que li quedi pendent?

–No. Hem aprovat la llei de mesures d'habitatge de cara a l'any vinent, amb diverses accions que tindran impacte el 2023. Amb els mesos que queden, difícilment pots fer més mesures que incloguin solucions a llarg termini.

–En aquest camí llarg que han iniciat, hi serà?

–No ho sé, però crec que no, tot i que dependrà del meu partit, si volen comptar amb mi o no.

–Ha estat una legislatura estranya, amb canvi de ministeri.

–M'he dedicat dos anys a Afers Socials amb el tema de la pandèmia. Habitatge ho he mantingut, però a Afers Socials vam haver de treballar molt, sobretot amb les residències de la gent gran. Ara he agafat Mobilitat i Ordenament.

–I no li faria il·lusió continuar aquesta feina que tot just ha començat?

–No ho sé, ha estat complicat. Sincerament, hem fet una feina de consolidació de les polítiques d'habitatge, i ara cal continuar-les, impulsar-les i afegir-ne de noves, si cal. La feina d'estructurar les polítiques en l'àmbit legal està feta i tot just hem iniciat passos per materialitzar-ho.

–Creu que ja ha fet l'aportació que podia fer i ara cal una altra persona?

–Des del departament s'ha fet moltíssima feina, però no sé si continuaré. Hi ha dies que em llevo i dic que sí, i d'altres que penso que ja he fet el que havia de fer, així que potser que ara vingui algú nou.

–L'empresa és complicada.

–Ha estat desgastant. S'ha d'entendre que l'habitatge té interessos contraposats. Una cosa són les famílies que estan en una situació complicada d'accés a l'habitatge, mentre per mantenir-lo està garantit amb la pròrroga. D'altra banda, tens altres sectors rellevants que culpabilitzen la pròrroga com la mesura que ha creat aquesta manca de pisos de lloguer. I no és així.

–Com hem arribat a la situació de preus tan elevats i manca d'oferta?

–És el mateix que està passant a

molts llocs. Després de la pandèmia, ningú sabia que hi hauria el creixement econòmic que hi ha hagut el darrer any. Això ha generat l'increment de la demanda, a causa de la quantitat de gent que està venint a viure a Andorra. En el darrer any, som 1.500 persones més, cosa que representaria 800 llars que hauríem d'haver construït només en un any. I això és impossible, perquè un edifici i un habitatge no el fabriques en un dia, sinó en quatre o cinc anys. Així, en un any no podem donar una resposta. Ara tenim una sobredemanda per una oferta que no pot créixer

“

«Hi ha dies que em llevo i dic que seguiré, i d'altres que penso que ja he fet el que havia de fer; potser que vingui algú nou»

al mateix ritme. A més, creix més en venda i menys en lloguer.

–El PS l'acusa d'aplicar el manual de l'Acoda. Què hi diu?

–Desconec quin és el manual de l'Acoda. Aplicar una pròrroga forçosa a tots els contractes de lloguer no sé si està al manual de l'Acoda o al de l'associació de propietaris. Crec que no. Justament són les entitats més incòmodes amb aquesta mesura, però un govern responsable havia d'actuar. Ara hem de construir uns recursos que permetin baixar la demanda i generar més oferta, que generem aplicant palanques. Una d'elles l'oferta d'habitatges de promoció pública, amb els quals d'aquí a tres o quatre anys en veurem els fruits, o també les mesures per intentar que els edificis ja existents es rehabilitin. Aquestes mesures han aportat més de 700 habitatges al mercat durant aquesta legislatura. Si no hi fossin, el mercat estaria més tensionat, però hem de continuar trobant fórmules que ens permetin que el promotor li sigui més rendible posar al mercat pisos de lloguer.

–Els sindicats i l'oposició asseguren que fan polítiques neoliberals.

–Al final són frases fetes i mantres

amb la seva cartera a pocs mesos del final de la legislatura

Pàgines 6 i 7 <<<

que per moltes vegades que es repetixin no es converteixen en realitat. De fet, hem intentat vetllar per tothom i trobar solucions equilibrades. Fins i tot hem limitat el preu de la renda, així que més que liberals som intervencionistes. D'altra banda, hem promogut que el privat desenvolupi l'activitat en el lloguer. Estem en un terme mig.

–El topall d'increment del lloguer entre el 21 i el 5% és la més justa?

–Creiem que sí. Hi havia diverses opcions. La llei ja diu que s'han d'apujar segons l'IPC, però és cert que es podria congelar. Ara bé, els costos de manteniment també augmenten amb l'IPC, així que no és just que la propietat no ho pugui repercutir en els increments del lloguer. Però hem volgut que les famílies mantinguin la capacitat econòmica en relació a la situació conjuntural.

–La Borda Nova, els 15 habitatges de preu assequible i els pisos socials de la casa Aristot Mora són suficients?

–No, no són suficients. Primer hem legislat sobre els pisos socials i els de preu assequible. Ara toca fer els reglaments, però ja estem construint les bases per disposar d'aquest recurs en un futur. Ja hem licitat les obres de la Borda Nova i el plec d'edificis en desús per destinar-lo a preu assequible, però tot això no veurà la llum fins d'aquí a tres o quatre anys. Ara per ara no és suficient, però també hem engegat el pla pel dret a l'habitatge, un document estratègic que determinarà quina és la necessitat d'habitatge protegit. S'analitza la demanda exclosa, que són les famílies que queden fora, i a partir d'aquí quins pisos cal construir per aquesta gent. Això determinarà els recursos que faran falta.

–Com està el sistema d'indicadors d'habitatges?

–Aquesta és una altra de les coses que hem hagut de crear legislativament, i no ha estat fàcil. La llei de l'Institut de l'Habitatge crea aquesta base de dades, perquè no sabem quin és el mercat de lloguer real. Es pretén disposar d'una informació que els comuns ja tenen, però no és precisa. S'ha fet la licitació del programa informàtic i s'ha adjudicat a una empresa, que ja ho està començant a implantar en algun comú amb els nous contractes, i tenen un any per incloure els vells. Per tant, és un altre element que ens aportarà un coneixement real del mercat d'habitatge de lloguer. Així, hem començat coses que tindran un resultat d'aquí a dos o tres anys.

–Han començat tard?

–Vam començar quan es va tensionar el mercat. L'habitatge no és com un accident de trànsit, sinó que en el moment que es comença a detectar, si no tens unes palanques mínimes per atenuar la situació, és lent, perquè ho hem hagut de crear tot: les lleis, el sistema de governança o les bases de dades. Per tant, considero que no hem fet tard, perquè cal tenir en compte que això no se soluciona en una decisió política d'un consell de ministres.

–Els comuns també estan oferint habitatge a preu assequible. S'hauria de fer conjuntament?

–Està bé que els comuns tinguin aquesta iniciativa, però haurem de crear un marc nacional d'actuació en aquesta matèria.

–Amb l'arribada massiva de temporers, el problema s'ha agreujat. Com es pot revertir de cara a l'any vinent?

–Hauríem de construir 1.500 pisos en un any? Impossible. Una solució immediata no existeix.

–Algunes veus reclamen canviar el model de país o econòmic.

–Em sembla molt bé, però ho podem fer d'aquí a l'any que ve? Si l'hivern vinent tornem a tenir l'efecte crida, tornarem a patir tensions al mercat de l'habitatge. Ara bé, espero que l'any que ve no es donin les circumstàncies que l'han ocasionat enguany. I això ha fet que moltes persones vinguessin amb unes perspectives que no eren reals.

–Les pistes i els hotels sí que els necessiten.

–La gent que ha hagut de marxar és la que no ha aconseguit un permís de treball, i potser han vingut més de les que habitualment venien. El volum migratori que et pot venir de cop no es pot controlar.

–El Govern s'ha plantejat un canvi de model econòmic?

–De fet, la diversificació econòmica ha de ser això, no ser tan dependents de serveis que són molt demandants de mà d'obra. Així, ens hem do-

“

«La diversificació ha de servir per no ser tan dependents de mà d'obra; tenim un model devorador de recursos»

tat d'altres serveis que no siguin tan devoradors de recursos. Per exemple, un projecte com el de Grifols ens ha de servir per canviar el model de país per crear un nínxol nou d'activitat dins l'àmbit científic, on amb poques persones es pot generar un volum econòmic igual que si n'hi haguessin 500 en un comerç. Hem d'anar a buscar aquestes diversificacions, però costa i l'anirem materialitzant amb els anys. El model que tenim és molt devorador de recursos.

–En termes de mobilitat, Jaume Bonell va dir fa poc que en deu anys Andorra podria col·lapsar. Realment estem en aquesta situació?

–Tenim identificat, a través del Pla de mobilitat Andorra 2030, que aquest any, amb el creixement poblacional que tenim i els turistes que ens

►► Filloy, en unes obres a Encamp.

«Quan optes per l'administració pública, després és complicat tornar al sector privat»

Liberals d'Andorra (L'A) es va partir en dos després de les primàries i va sorgir Acció, un actor més en l'arena política preelectoral. Ara s'hauran de disputar l'antic electorat.

–Com ha viscut el ministre la crisi del seu partit?

–Ho he viscut de dues maneres: la personal i la política. En la part personal amb preocupació, perquè les persones que estaven a L'A fa temps que les conec, després de molts anys de vinculació i militància. Amb Pallarès i Gallardo vam començar junts en política, en la joventut del partit. És cert que durant una època em vaig dedicar més al sector associatiu empresarial, però sempre he estat vinculat al partit, tot i estar fora de la política, i sobretot molt vinculat amb aquestes persones, que són amics. Des de la vessant personal amb certa tristor, perquè em sento comòde amb els dos, però des de la vessant del partit, diria que per salut de la formació, quan hi ha situacions d'aquest tipus és millor que cadascú vagi per la seva banda i pugui defensar les seves idees.

–Tenen idees tan diferents?

–El partit liberal té un aspecte ideològic ampli. En l'àmbit internacional, abarca polítiques d'esquerra, centre i dreta. Així, sempre hi ha gent que se sent més a gust amb polítiques de centre-dreta i d'altres de centre-esquerra. I totes són legítimes. Per tant, arriba un moment que si hi ha contradiccions i és complicat arribar a consensos, no hi ha cap problema en què cadascú agafi el seu camí.

–Si no haguessin fet les primàries no hauria passat?

–No sé si són les primàries les causants d'aquesta qüestió. Sí que són el detonant de posicions de partida diferents.

–O potser no han sabut trobar la manera de gestionar les diferències que hi ha a tots els partits?

–Segurament, també hem de fer autocrítica. Ja sigui uns o els altres, no hem sabut posar en valor allò que ens uneix i no allò que ens separa, i sempre ho havíem sabut fer.

–Com es porta la cohabitació al Consell de Ministres?

–Cap problema ni tensió, perquè continuem tenint la nostra relació personal i estem centrats en la defensa de l'interès comú.

–Alguna vegada pensen «en què ens hem equivocat»?

–En algun moment, podria semblar que la situació podria haver acabat pitjor, perquè semblava que perdríem molts militants i no ha estat el cas. Fins i tot els hem incrementat en els darrers mesos. L'escissió em va preocupar, però no ha estat tan dramàtica pel partit com podíem pensar en un cert moment.

–Anirà a la llista de L'A darrere de Josep Maria Cabanes o tornarà a l'Acoda?

–No ho sé, ni n'hem parlat. A l'Acoda crec que ja no m'hi volen, perquè tampoc els tinc tan contents com alguns es pensen. Quan ets al Govern has de prendre decisions per a l'interès comú, algunes de les quals es confronten amb interessos particulars. Per tant, hem d'assumir aquesta responsabilitat i aquest desgast. Quan optes pel sector públic, després és complicat tornar al sector privat. ≡

visiten, ja coneixem tres o quatre punts de la xarxa viària que poden col·lapsar. Ara bé, aquest pla ens permet avançar-nos a aquestes situacions. Per exemple, una d'aquestes zones és el pas per la Massana, que ha passat d'estar col·lapsat de manera puntual a tots els dies només amb els residents, a les hores punta i en tots dos sentits. Així, engegarem iniciatives que ens permetin arribar al 2030 amb una certa fluïdesa del trànsit, i el desviament de la Massana és un dels casos, per on hi passen 16.800 vehicles diaris. Si fem la variant, passaríem a 5.000 cotxes diaris pel centre de la Massana. Baixaríem tres vegades el nivell de circulació, cosa que donaria millor qualitat de vida i de l'aire, i ampliar alguna zona per a vianants. A més, hem fet l'aposta pel transport públic.

–Però no s'ha reduït el nombre de vehicles a la carretera?

–Perquè en un any hem crescut en 1.500 persones. I n'arribaran més, i totes amb el seu vehicle. Si no haguéssim fet el transport públic gratuït estariem en una situació pitjor.

–Sovint va molt ple i no s'atura en algunes parades.

–Hem d'estudiar quina és la dimensió que se li ha de donar, però com a mínim s'ha pres la iniciativa, perquè tenim la mirada posada al 2030.

–I la variant de Sant Julià?

–Amb les dades que tenim sobre la taula, no és comparable. A Sant Julià només hi ha puntes de retenció complicades 50 dies a l'any. A més, s'atenuen amb els dispositius especials que fem quan hi ha un pont. Si havíem de començar per alguna lloc, la situació és més crítica a la Massana.

–Amb les connexions amb l'exterior, s'ha parlat de diverses opcions, amb el tren, el tramvia, la variant del Pas o el transport sagregat elèctric fins a la Seu. No sembla que estigui clar què és el que es vol.

–Crec que està claríssim. Sabem que el 2030 alguns punts de la xarxa col·lapsaran. Què es vol? Que no passi. Per això hem de fer diferents iniciatives. Un exemple, la Massana. Què més? El transport per cable o tramvia intern que connecti des de Sant Julià fins a la capital, i després fins a la Massana i Encamp. Així, la propera legislatura ho haurem d'implementar. La situació està analitzada i les propostes de solució les comencem a tenir sobre la taula. La part externa és el pla de desenclavament, amb noves possibilitats de sortida i entrada que ens permetin portar turistes de més alt valor afegit i que potser ara no venen. A partir d'aquí, calen dues o tres accions: la variant del Pas de la Casa i el transport elèctric sagregat fins a la Seu d'Urgell. Sabem que pugem i baixem de la Seu 4.000 persones diàriament, així que una infraestructura d'aquest tipus podria ser justificable. Ara tenim l'estudi i una aproximació de costos. En els propers mesos veurem quins compromisos s'incorporen als programes electorals dels diferents partits per desenvolupar aquestes infraestructures. ≡

LLIBRES

▶ Imatge de la llibreria La Trencà

Novetats editorials del 2023

El nou any ve carregat de llibres per a tots els gustos: des d'aventura juvenil fins a novel·la eròtica

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY
@PeriodicAND

Any nou, lectures noves. Durant aquest 2022 hem tingut molt bons llibres, però es hora de deixar passar les novetats d'aquest proper 2023. Conjuntament amb la llibreria La Trencà, us portem l'actualitat més sucosa de principis d'any i una sèrie de recomanacions pels despistats d'última hora que els hi falti un regal de Reis.

En català

Andorra desapareguda d'Isidre Escrivela publica l'editorial Efadós amb la col·laboració del Govern i de l'Arxiu Nacional. Aquest llibre reflecteix el paisatge, els costums, la convivència i el tarannà d'Andor-

ra a través de les imatges de fotògrafs andorrans, catalans i francesos que van immortalitzar instants aturats en el temps i en l'espai.

Sessió de control de Borja Bagunyà publica l'editorial Comanegra. Bastida estudia per ser psicoanalista. Daniel arriba a l'abisme després de tractar un erotòman que està convençut que Franco l'estima. També de la mateixa editorial, però de la col·lecció, Grans Contistes, publiquen l'antologia de Jack London *L'inevitable home blanc*, una gran selecció variada dels contes de l'escriptor estatunidenc.

Imma Monsó torna a les llibreries amb *La mestra i la Bèstia*, publica Anagrama. Situada al 1962, una jove mestra de poca vocació i escassa capacitat de comunicació oral li concedeixen una plaça a una escola del Pirineu ribagorçà.

El primer Petit Plaer del 2023 serà de l'escriptor austríac Stefan Zweig, *Carta d'una desconeguda*, un monòleg que revela els racons més íntims del cos humà, publica Editorial Viena. De la mateixa editorial i com ja es costum, torna una nova edició de Jane Austen, en aquest cas *L'abadia de Northanger*. Una sàtira divertida, plena d'esdeveniments terribles i d'heroïnes excepcionals. Catherine, la jove protagonista, és una lectora ingènua i fantasiosa. A base de desenganys, farà l'aprenentatge de la vida adulta, de l'amor i de l'amistat

En castellà

Després del gran èxit amb *Mi año de descanso y relajación*, Otessa Mosfegh torna amb *Lapvona*, (Alfaguara). En aquesta obra ens mostra, personat-

'Andorra desapareguda' mostra els costums a través d'imatges de diferents fotògrafs

ges pintorescos, imatges grolleres, diàlegs sorprenents i prosa negra trasllada a un ambient que no estem acostumats. La novel·la es una al·legoria del govern de Trump, que ocorre a l'edat Mitjana, Marek el protagonista es un jove coix i amb una deformitat a la cara que intenta sobreviure a un poble feudal, la història tindrà un cop de sort.

Lumen publica, *Limpia*, de la chilena Alia Trabucco Zerán. Una brutal novel·la sobre la dualitat de la burgesia i el seu servei de cures, una jove Estela cuidarà d'una nena amb ansietat que mort al principi de la trama.

Elvira Navarro reapareix després de quatre anys amb *Las voces de Adriana* (Penguin). Una obra sobre el dol sobre una jove que s'enfronta a diverses adversitats mentre ha de cuidar del seu pare malalt.

Les recomanacions

Les temptacions de l'Eva, d'Imma Sust, publica Rosa dels Vents. Aquesta és una novel·la eròtica que trenca tabús i que fa pujar la temperatura. Una història desenfadada i provocadora per fantasiar i gaudir del nostre cos, del sexe i de la vida. L'autora farà la presentació a La Trencà el 20 de gener.

Uns marrecs, de Patti Smith, Club Editor. Un viatge d'una aventura juvenil a la Nova York dels setanta, entre la psicodèlia hippy i l'esclat del punk. És la tendresa feta autobiografia i una cantant en estat de gràcia explicant a cor obert els pilars de la seva vida artística i sentimental.

Lluita pel que vols i estima el que tens, de Pau Capell, publica Cossetània. La seva especialitat, les curses d'alta muntanya. Tres vegades campió de la Copa del Món d'ultra-trails. Capell mostra la seva part més personal i explica com ha aconseguit el seu somni esportiu i també dels entrebancs que ha hagut d'anar superant. El tindrem aquest gener 21 a la llibreria.

L'hereu de la mort, d'Albert Font, Obscura Editorial. L'escaldenc Albert Font. Ha publicat la seva primera novel·la en català, en la qual ens introdueix en un món antic on cada racó és ple de màgia. Novel·la fantàstica i d'aventures que no et pots perdre. ≡

CONSELL GENERAL

El PS proposa reduir a l'1,5% l'augment dels lloguers

En els contractes en vigor, el grup creu que no hauria d'haver-hi cap canvi

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

El Grup Parlamentari Socialdemòcrata ha presentat dues esmenes al Projecte de llei de mesures urgents per a la millora del poder adquisitiu de la ciutadania i en matèria d'arrendaments d'habitatge. Aquestes busquen, d'una banda limitar l'increment dels preus dels lloguers a un 1,25% com a màxim en aquells contractes prorrogats

i congelar els contractes vigents i així «frenar l'espiral inflacionista», i de l'altra evitar discriminacions. Els consellers socialdemòcrates proposen reduir del 5% que preveu el text pre-

▶ Quim Miró i Carles Sánchez.

sentat pel Govern a l'1,25% el creixement màxim permès dels preus dels lloguers per aquells contractes que es troben vençuts i prorrogats ja sigui tàcitament o forçosa. Per aquells contractes vigents, el PS proposa congelar i que no es puguin revaloritzar els preus dels lloguers, mentre el text original permet un increment de fins el 2%. Amb una altra esmena es busca evitar discriminacions en funció de la durada dels contractes laborals. Així, des de les files socialdemòcrates es demana que els increments salarials s'apliquin a tothom, amb independència de si el seu contracte és per més o menys d'un any. El text original deixa fora aquells contractes amb un període de vigència menor a un any, i per tant tots els temporers en quedarien exclosos. ≡

CONSELL DE MINISTRES

Adjudicats els arranjaments de la xarxa viària dels túnels

Els treballs es faran al Pont Pla, les Dos Valires, Sant Antoni, la Tàpia i Arcalís

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

El Consell de Ministres, a proposta del titular de Territori i Habitatge, Víctor Filloy, ha aprovat l'adjudicació directa de les obres d'arranjament de la xarxa viària de túnels a l'empresa T.P. La Coma, per un import de 197.771,22 euros.

Els treballs adjudicats se centren en el Túnel del Pont Pla –túnel viari

i galeria d'evacuació-, els Túnels de les Dos Valires –viaductes accés boca oest, tub nord, tub sud i galeria d'evacuació i serveis-, els Túnels de Sant Antoni, el Túnel de la Tàpia i el Túnel d'Arcalís.

Es va obrir un concurs públic de caràcter nacional, amb procediment obert i contractació ordinària que va quedar desert i amb imports que superaven les estimacions preliminars. Per aquest motiu s'ha considerat, donada la importància de l'execució de les obres, fer una adjudicació proporcionada al cost de l'actuació. ≡

Vine a buscar el teu **Tortell** **de Reis** a Fleca Font

Carrer de la Vall, 2
Andorra la Vella, Andorra
+376 829 470

Av Casamanya, ed.Casa Font, PB.
Ordino, Andorra
+376 847 064

TENDÈNCIES

Passar pel bisturí: necessitat o moda?

Els retocs estètics són cada cop més freqüents entre els joves, ja que tendeixen a normalitzar-los

ANNA CASANOVA
ESCALDES-ENGORDANY
@PeriodicAND

Joves d'entre 20 i 25 anys són cada vegada més propensos a realitzar-se una operació estètica, una tendència que ha augmentat després de la pandèmia. Però, quins són els motius pels quals decideixen canviar certs trets personals? Les xarxes socials? Les seves inseguretats? O potser hi ha raons més enllà d'allò que percebem a simple vista?

Denís Bertomeu s'està plantejant fer-se un retoc estètic en el futur. Aquest no és el seu nom real, però ha preferit mantenir la seva identitat privada. Amb 22 anys, assegura que no té cap complex al seu cos, però es vol injectar àcid hialurònic al llavi superior. «**És una forma d'empoderament**», verbalitza, «**en el sentit de veure's millor i donar-se un capritx**». Algunes de les seves amigues ja s'han fet alguns retocs, unes per inseguirats, les altres per motius de salut, o per veure's millor. «**Això és el que em va fer canviar la visió de les operacions estètiques**», confessa Denís, «**que les persones del meu cercle s'ho hagin fet i s'ho hagin pogut permetre, perquè algunes d'aquestes són accessibles, com l'àcid hialurònic**».

De fet, l'àcid hialurònic és versàtil, relativament fàcil de posar i es pot aplicar a diferents parts del cos. A més, el tractament costa entre 300 i 500 euros, un preu menor que el d'altres intervencions estètiques; és reversible i té antídote. Dels 626.778 tractaments facials que es

van fer a Espanya el 2021, un 32% eren amb àcid hialurònic, i gairebé la meitat de les persones que s'han fet una intervenció d'aquest tipus tenen menys de 35 anys.

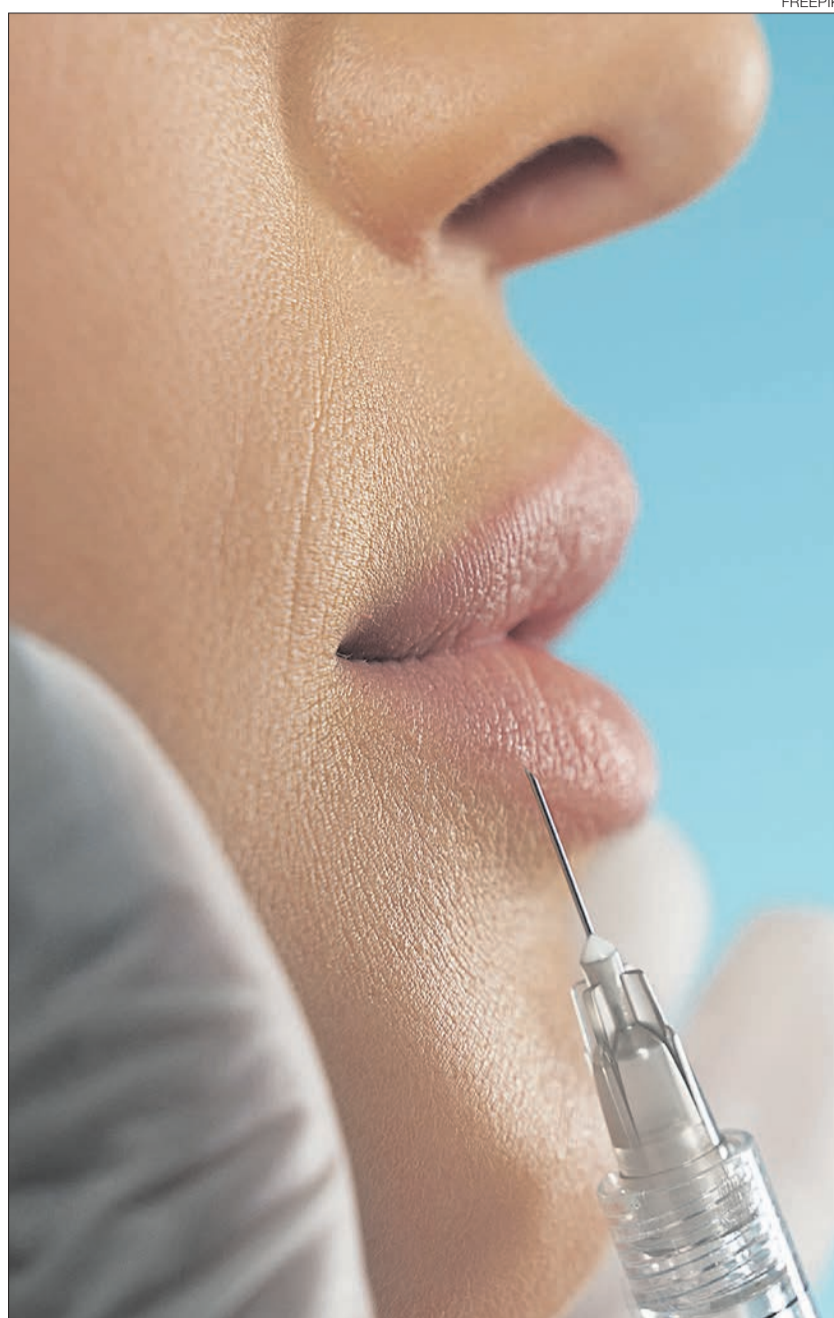
Els pares del Denís, per la seva banda, encara no coneixen la seva intenció, «**però no per por a la seva reacció, sinó perquè encara no tinc clar si m'ho faré o no**», reconeix. A la seva família no hi ha retocs estètics. Per tant, creu que «**potser ho veurien estrany al principi, però no s'ho**

Un 32% dels retocs facials que es van fer a Espanya el 2021 eren amb àcid hialurònic

Gairebé la meitat de les persones que s'han injectat àcid hialurònic tenen menys de 35 anys

prendrien malament».

Les xarxes socials i la pressió que exerceixen són la principal causa de les operacions en els més joves. En aquest sentit, el Denís valora que «**avui dia hi ha molts creadors de contingut que t'estan creant un complex sobre què has de millorar de la teva vida per sentir-te millor**». No obstant això, opina que «**hi ha una diferència entre les persones que tenim clar que ho fem per una raó interior i les**

►► Una foto d'arxiu d'una pacient que s'injecta bòtox als llavis.

persones que s'obsessionen a canviar aspectes que potser fins ara no s'havien plantejat a causa d'una influència eterna».

Clàudia Besalí es va fer un augment mamari amb 18 anys acabats de complir. Ara, 10 anys després, explica la seva experiència. «**Ja feia temps que tenia pensat fer-me aquesta operació, perquè tenia molt de complex**», afirma. «**No va ser influència de ningú, va ser principal-**

ment per les meves inseguretats. Al principi tenia molta por, perquè és una intervenció quirúrgica i has de ser conscient que vas a fer. No deixa de ser una decisió que ha de sortir de tu perquè comporta uns riscos», explica. En aquell moment, encara no hi havia centres estètics a Andorra. Així, la Clàudia va haver d'anar a Barcelona, recomanada per una persona del país que ja havia passat per un augment

mamari. «**La meva família s'ho va prendre molt bé, i la meva mare em va ajudar a trobar el centre d'estètica. En aquest sentit, em va donar molt de suport, no vaig sentir en cap moment que s'ho prenguessin com una cosa dolenta**», recorda.

Actualment, es nota més segura, perquè «**em creaven molt complexes coses tan simples com anar a les botigues**», ja que creu que la roba està feta per un tipus de dona amb un cos en particular, un fet que fa que les persones que tenen més o menys pit tinguin dificultats a l'hora de trobar roba que els quedi bé o amb què se sentin còmodes. «**M'ho vaig fer més que res per veure'm millor amb el meu cos, sentir-me més segura, i la veritat és que m'ha ajudat bastant, tant amb la relació que tinc amb mi mateixa com la que tinc amb els altres**», confessa.

Els motius per operar-se van des d'un complex, fins a raons de salut o benestar

Hi ha moltes persones que encara veuen les operacions estètiques amb reticència. És per això, que la Clàudia insisteix en el fet que, si bé sembla que quan et fas un retoc estètic hagi de ser «**de cara a la galeria**», s'ha trobat amb moltes situacions en què la gent no sap que ha passat per una operació: «**Hi ha moltes situacions personals que et poden fer passar per una intervenció, i no només els complexos, sinó perquè has passat un càncer de mama, per exemple, i al final, l'objectiu és que la persona se senti més còmoda amb ella mateixa**».

Finalment, la Clàudia comparteix que «**molta gent em pregunta: No eres massa jove? No va ser una decisió molt precipitada? I la veritat és que no. Si hagués de tornar a passar per la mateixa intervenció, no m'ho pensaria dues vegades**».

NIT DE REIS

La capital i Escaldes-Engordany recuperen la cavalcada conjunta

Ses Majestats rebran els infants al Palau Reial que hi haurà a la plaça del Poble

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY

Queda menys d'una setmana perquè el país torni a viure una de les nits més màgiques de l'any amb la cavalcada dels Reis Mags d'Orient. Aquest any la tarda del 5 de gener la rua tornarà a recórrer el centre d'Escaldes-Engordany i d'Andorra la Vella, una desfilada que començarà a les 18.30 hores i que implicarà prop de 500 persones.

Pel que fa a Escaldes-Engordany, per primer cop recórrerà tot l'eix comercial (des de l'Església fins al carrer de la Unió); sortirà des de la plaça dels Dos Valires i passarà pels carrers Este-

ve Albert i Josep Viladomat i les avingudes de les Escoles i Carlemany. El seguici entrarà a Andorra la Vella pel carrer de la Unió i recórrerà l'avinguda Meritxell en direcció a les places Rebés i Príncep Benlloch per acabar a la plaça del Poble cap a les 20.30 hores, on s'habilitarà el Palau Reial perquè Ses Majestats rebin els infants.

La cavalcada de Reis l'organitzen el Comú d'Andorra la Vella, la Unió Pro Turisme d'Escaldes-Engordany (Uptee) i el Comú d'Escaldes-Engordany. Enguany hi participaran 17 carrosses amb personatges de l'imaginari infantil, com protagonistes del món del cinema i la literatura. A més, els més menuts podran descobrir una nova figura en una de les carrosses que acompanyarà els Reis.

Les carrosses del Patge Reial i de Ses Majestats d'Orient estaran custo-

diades per col·laboradors amb capa daurada. La resta estaran animades, cadascuna, per una vintena de participants i comptaran amb un equip de deu persones que n'assumiran la seguretat i l'acompanyament.

També hi participaran grups d'animació amb disfresses de personatges d'actualitat. Un col·lectiu de més de 50 persones, entre membres de l'organització conjunta i responsables de carrossa completarà el volum d'efectius mobilitzats.

Els infants que vulguin donar la carta al Patge Reial, ho podran fer el dimecres 4 de gener a partir de dos quarts de set de la tarda, seguint el mateix recorregut que la cavalcada del diumenge. El mateix dia 5, a les 12 hores, el Carter Reial recollirà les cartes dels nens a la plaça Coprínceps d'Escaldes-Engordany. ≡

►► La cavalcada de l'any passat.

El Passadís

Cafeteria
Restaurant

AV. FITER I ROSELL 4 - (EDIFICI CENTRE DE NEGOCIS)
ESCALDES-ENGORDANY

Tel.: (+376) 865 567

«Les cultures perifèriques tenen experiències històriques semblants»

SIMONA SKRABEC Traductora

►► La traductora Simona Skrabec.

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY
@PeriodicAND

El jurat dels Premis internacionals Ramon Llull 2022 va decidir reconèixer el passat 14 de desembre la traductora Simona Škrabec per a la seva «indiscutible labor de difusió de la literatura catalana a Eslovènia» amb una nova modalitat de premi que té com a objecte reconèixer la trajectòria dels traductors de literatura catalana. Parlem amb ella de la sensibilitat per les cultures perifèriques, de la descoberta d'autors i, també, de l'amor com a motor de canvi.

—Viu a Barcelona des de l'any 1992. Què porta una eslovena a establir-se a la ciutat comtal?

—Vaig conèixer el meu marit a Alemanya a un curs d'estiu i hi vaig anar darrere seu. Encara estem casats i tenim tres fills. Quan ho vaig fer, però, no semblava tan evident que m'acabaria quedant!

—Què la va atreure de la llengua i la literatura catalanes?

—A Eslovènia vaig estudiar literatura comparada i també literatura alemanya. Aquesta era la meua professió. Quan vaig arribar aquí no podia distingir el català del castellà,

però tenia moltes ganes d'aprendre i, com que estudiava filologia, l'aprenentatge no va ser gaire difícil. Vaig començar a llegir molt i més tard vaig fer un doctorat a la Universitat Autònoma de Barcelona.

—Ha traduït fins a 40 títols. Què representa per a vostè rebre aquest premi a la trajectòria?

—No només tradueixo del català a l'eslovè sinó d'altres llengües com ara el serbi o el croat. Aquest premi, per a mi, és molt inesperat. Que això li importi a algú fins al punt que em donin el premi, m'emociona. Ho trobo un reconeixement preciós, sobretot a les literatures petites i perifèriques. Està bé que llengües com el català o l'eslovè no hagin de passar per Londres, per terceres llengües més grans com l'anglès. Per mi és un somni. I que tingui reconeixement institucional és molt bonic.

—Ha traduït autors com Pere Calders, Jesús Moncada o Jaume Cabré. Com fa la selecció dels autors? Treballa per alguna editorial?

—Els editors eslovens no saben que existeix català, i al revés. La primera tasca i la més difícil és, doncs, trobar un editor que tingui prou sensi-

“

«Està bé que llengües com el català o l'eslovè no hagin de passar per terceres llengües més grans com l'anglès»

bilitat, interès i també possibilitats de fer un llibre així. Jo he anat seleccionant llibres que són importants per a mi i que m'agraden. Que construeixen una infraestructura cultural al voltant de la literatura catalana del segle XX. És com si estigués fent la meua pròpia antologia. Jo, de fet, vaig començar a traduir perquè volia escriure sobre els llibres. La meua primera motivació no era traduir-los, sinó apropar-los.

—Algun autor català preferit?

—És difícil. M'agrada la literatura catalana en l'època de la postguerra o el franquisme. És una literatura extraordinàriament rica. Trobem una gran varietat de gèneres: contes, poesia, assaig, teatre... Trobo que això és tan important tenir en compte! La literatura catalana té molta diversitat. No li podria dir. Veig el conjunt i allò que realment m'estimula és poder anar coneixent obres.

—Quin interès pot tenir per a Eslovènia conèixer un tast de la literatura catalana?

—Aquesta és la gran pregunta. Les cultures europees, sobretot les més perifèriques, tenen experiències històriques semblants. Han patit dominacions, guerres, oblits, o divisions ideològiques molt pronun-

“

«M'agrada la literatura catalana en l'època de la postguerra. És una literatura rica amb diversos gèneres»

ciades. Quan llegim literatures d'aquestes ens hi podem reconèixer. Perquè, encara que no ens ho pensem, allò que hem viscut passa a molts altres llocs. Això fa que aquesta mirada perifèrica es pugui transmetre. També trobo que és rellevant per trencar tabús.

—Sembren dos idiomes molt diferents. Quines són les principals diferències entre el català i l'eslovè?

—Són absolutament diferents. Sobretot en l'estructura. L'eslovè és una llengua eslava i s'assembla força al rus. És bastant arcaica i conserva el nombre dual. És un món completament diferent i, a més, s'hi suma que no existeix cap diccionari català-eslovè ni castellà-eslovè. Hi ha molt poques obres traduïdes d'on buscar referents. És, doncs, més aviat una feina d'aproximar uns espais desconeguts considerables.

—Quins són els principals problemes amb els quals ha topat?

—Jo he fet tota la feina perquè era un repte i m'agrada molt fer-la. Un dels avantatges que tinc és aquesta llibertat. Tot depèn de tu. Tu tries l'autor, el promoues, intentes que es llegeixi... per a mi no és un repte de dificultat, sinó un repte que enriqueix molt. Per exemple, vaig posar en contacte Jaume Cabré i Drago Janar. Llavors es van conèixer, van poder parlar i es van continuar escrivint a través de cartes. També és un repte bonic poder inspirar autors.

—Seria interessant fer un exercici a la inversa i apropar la literatura eslovena a la comunitat catalana?

—De fet, fa exactament dos anys que a Eslovènia em van donar aquest mateix premi (riu). Penso que aquí el repte encara és major. A Eslovènia, són molt petits, i els interessaven moltes coses. Els catalans, en canvi, i encara que no s'ho creguin, no són tan petits. Tens més feina per arribar a conèixer a algú i dir que és interessant. Però ha passat i continuarà passant. Alguns autors sonen i, més enllà de Trieste, hi ha eslovens que escriuen. És una cultura més propera del que la gent normalment s'imagina. És Mediterrani. De fet, quan s'acaba Itàlia, venim nous. ≡

EFSTYLE

M A G A Z I N E

La revista de *lifestyle* més completa del país

 @efstylemagazine

*Entrepans freds i calents de xapata,
hamburgueses, creps salades i dolces...*

Un espai únic i acollidor per comprar i/o
consumir productes acabats d'elaborar

HORARI:

De dilluns a dissabtes: de 7:30h a 20:00h

Els diumenges de 7:30h a 14:00h

Carrer de la Vall, 2 - AD500 Andorra la Vella - Tel. +376 829 470
Av. Casamanya, edifici Casa Font - AD100 Ordino - Tel. +376 847 064

CITIZEN SURVEY

Concern for housing rises 15 points and reaches 64%

The average price exceeds 800 euros, with an increase of more than 90 euros in one year

SOURCE ARI GRAPHIC PAKO TEMPRADO

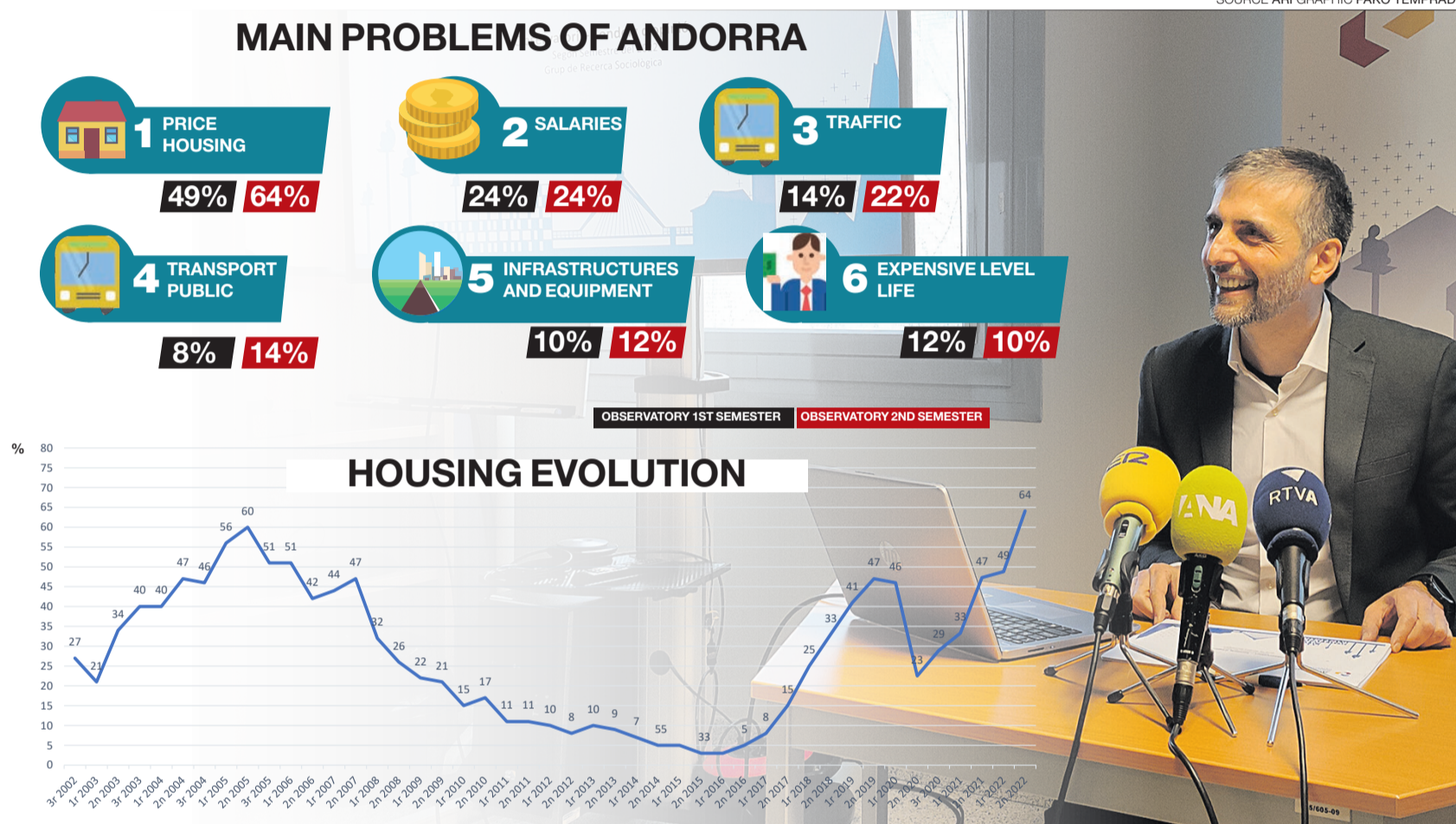
EL PERIÒDIC
SANT JULIÀ DE LòRIA
@PeriodicAND

Citizen concern about the price of housing has shot up 15 points in the last six months, as it has gone from 48.8% in June to 64.1% today, as Andorra's main problem, as reflected by the Observatory of the second semester of this year's Sociological Research Group of Andorra Research + Innovation (ARI) which was presented yesterday in Sant Julià de Lòria. The survey, which was conducted between November 8th and 22nd among 745 people, shows that this 64% is the highest percentage in the last 20 years, only almost equaled by the 60% that was detected in 2005. In 2015 and in 2016 housing concern plummeted to 3%.

«More and more layers of the population perceive the price of flats as a difficulty. In fact, it is expanding even to managers, it has become generalized and is structural. Only the elderly are the group that say they are least affected. So, it would be possible to reach 100% of citizens, since with traffic we reached 80%», said the coordinator of the sociology area of the ARI, Joan Micó, during the presentation press conference.

After the price of housing, the main problems in the country according to the citizens are wages (23.6%), traffic (21.9%), public transport (14.3%), infrastructure and equipment (12.4%) and the expensive standard of living (9.9%). If these aspects to be improved are grouped by thematic areas, the price of housing, wages and expensive living standards top the ranking with 68.7%, 12.7 points more than six months ago. Traffic (21.9%) and public transport (14.3%) remain in the top positions.

If we look at the public's perception of the main problems, but in this case from the point of view of personal impact, the price of housing remains prominent in the first position of the ARI survey, with a 31.7%, 6 points of increase compared to the

JOAN MICÓ
ARI SOCIOLOGY AREA COORDINATOR

«More and more social layers are affected, it could be that it reaches 100%; in traffic, we reached 80%»

first half of the year. Young people, women, administrators, hospitality and construction staff and 21% of managers are the most affected.

Continuing with housing, the population that is in a rental regime remains stable (60.8%), followed by those who own a property already paid for (23.1%) and those who have an apartment they own, but they are still paying the mortgage (13.4%). If the supplies (water, electricity and

heating) are discounted, the average price of rents and mortgages reaches 813 euros in 2022, 93 euros more than a year ago, but this average rises to 970 euros if only the more recent contracts (1 year or less). As the length of the contract increases, the price decreases, from 791 to 780 euros (more than 10 years).

Another relevant indicator regarding housing is the percentage of the income of each person or family dedi-

cated to paying the rent or the mortgage. Among those who rent, 38% spend between 30 and 49% of their income, while those who pay a mortgage, 30%. If we look further, those who spend more than 50% of their income exceed 20% (21.8% mortgage and 23.9% rent). Regarding the extensions of rental contracts that the Government has applied since 2018, 19.1% of respondents have benefited from them, while 23.1% (+13.8 points) of tenants have received a notification of the lessor to update the amount of the rent.

REACH THE END OF THE MONTH AT HOME // Regarding the current economic situation, the majority of the population (46.4%) considers it to be normal and only 20% thinks it is bad. If asked in the personal sphere, the

figures are better, as 48.6% consider it to be good or very good. All in all, 46.4% believe it is the same compared to a year ago and 33.6% worse. As for whether they get home at the end of the month, 61% of respondents say that it is easy and only 38.5% with difficulty.

In addition, 88% of the population is of the opinion that they have noticed the rise in prices a lot or quite a bit in their purchasing power. In fact, 55% of people have had to reduce spending on basic products, 48% on leisure (going out less, culture, sport and restaurants), 52% on holidays, 38% on travel (reduction in private vehicle due to the increase in the price of fuel), 15% in medical tests and 12% in expenses with the children (clothing, extracurricular activities and leisure). ≡

Your leading real estate agency in Andorra.

Our experience guarantees results, realtors since 1988.

(+376) 353 424 / (+376) 379 769

(+376) 747 747

laportella@andorra.ad

Casa Nova Olivet 10 · Ordino

www.laportella.ad

Interview ► Montserrat Ronchera is the general secretary of the Andorra Women's Institute, t

EL PERIÒDIC

Montse Ronchera

Secretary of the Women's Institute

«There is a part of society that doesn't know feminism at all and another that is very aware of it»

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY
@PeriodicAND

A lawyer by profession, Montserrat Ronchera takes over from the Head of Government and becomes the general secretary of the Andorra Women's Institute, which will be launched in the coming days with the aim of ensuring equality, but also for the promotion and empowerment of the female population.

–What is the Andorran Women's Institute?

–It is the place where all promotion policies must be carried out so that women participate with equal opportunities in all areas of life, from the cultural to the economic.

–Does that mean you don't do it now?

–In some areas, unfortunately, no. There are many examples, but perhaps the most obvious is seen in the world of sport: men are much better paid than women or win many more prizes and recognitions. We can also talk about women in art or writing, which although there has been progress recently, they still do not have the same opportunities as men. Or in professions that are very masculini-

zed, such as the Police or Firefighters, and in which little by little we have to equalize the functions.

–When will it come into operation?

–It should be up and running at the beginning of January. At the moment [as of December 27th] we are waiting to sign an agreement with the Municipality of Andorra la Vella, which will give us a place in the Columes building and once the works are completed we will be able to move there. However, we have already started working for days.

–What is the difference between the Women's Institute and the Equality Observatory?

–The Equality Observatory is located within the Department of Equality of the Ministry of Social Affairs, Youth and Equality and its work goes beyond women: it looks after everyone's equality in all aspects. We focus exclusively on women. In addition, the observatory must collect all the necessary information to then process it and produce statistics that we can use to promote actions, such as equal pay.

–Are the Statistics data that we currently have reliable?

–There are aspects that are not well done and we often take the data of neighboring countries as a reference because they are more reliable than ours. The observatory must obtain reliable information and between the two we will do an analysis to extract policy recommendations for the states and companies involved.

–What will be your tasks as general secretary?

–As the law says, I will carry out a management task with an executive committee that is still waiting to be appointed. I think that the operation will be very similar to that of a board of directors and a general management.

–And what other positions will there be?

–The executive committee will be made up of a team of four people appointed by the head of government, the General Council, the seven municipalities and women's associations in the country, plus the general secretary, who is me. Now we are just starting with a budget that has to be processed by the General Council, but we hope to expand the staff over time.

–What is the main goal that is set?

–It is very difficult to define, but I think we have a great pedagogic task ahead of us in which we have to explain the discriminations that can occur. There are those who ask me why the creation of this institute is important and I always say that if we were in a situation of equality between men and women it would not be necessary. And I wish it were so! But as a result of people's comments and everything I see on social networks and the media, I realize that there is a lot of knowledge missing. Some believe that feminism is the opposite of masculinism, which has nothing to do with one another. I remember recently a politician said that feminism is something of the 20th century... Everyone thinks they know a lot about everything, but deep down few really know what they are talking about.

–In this sense, do you think that society is polarizing?

–What is true is that there is a part of society that does not know the subject at all and another that is very aware of it. For example, both men and women in their 30s are very convinced of it and I, since my appointment was announced, have met young men who

have shown me their support and have recognized me the need to create the institute. And it is obvious; we will only achieve equality when men are also aware that this task must be done and until that moment arrives there will be so much to say and so many issues to discuss...

–What role do women play in Andorran society and politics?

–Here I think the change has been noticed. We have gone from a time when the presence of women in politics was anecdotal to something completely normal and commonplace. This was thanks to a kind of lobby that was created 15 years ago and was called the Women's Group for Reflection and Action, and of which I was a part. At that time it was a group only for women in which we discussed legal, social and a little bit of everything, through which we sought to improve the presence of women everywhere. In fact, from there arose the debate about whether it was necessary to create a women's institute, although the Women's Association (ADA) already existed and had spoken about it before. Our function was to empower, and I don't want to name names, but this is where women came from who

The body that looks after equality and the promotion of women in all areas

Pages 2 and 3 <<<

later went through Andorran politics, as ministers, secretaries of state, councilors general or as consuls. In other words, we were a lobby - and we were often accused of being one - but we fulfilled our function and in Andorran politics there was a before and an after, an awakening, and the awareness that a woman she could hold, like men, any political office.

-However, now that the general elections are approaching, at the moment there are many parties, but only two women candidates for head of government.

-It may still take a few years for us to see a woman head of government, but I don't think it's something impossible. Only 12 years ago, no one knew what it meant to make zip-tie lists and now, poor the party that presents itself without one. Before, everyone respected the ideological and parochial quota very much and we forgot about the equality between men and women. Things change, and so does thinking.

-Is the creation of the institute late?

-Everything comes when it has to, but it's been years since the ADA, and like me and so many other women, we claim it. We must thank the politicians who made and approved the Law of Equality of Treatment and Opportunities and of non-discrimination between men and women, because it is the one that really includes all the rights and the creation of the institute.

-And, until now, has enough been done to achieve equality?

-As I said, I think awareness and pedagogy are lacking, and have been lacking, in the sense that people who don't see the need don't understand it either and they have to put their finger on the sore so that they are aware

of it. It may not have been done precisely because of a lack of awareness, but there are more and more of them.

-What references can you take from women's institutes in Spain and France?

-The truth is that we tend to look south, but in France there is the Fondation des Femmes with very wide powers and it is a kind of political pressure in which we could mirror ourselves. I also think a lot about the Scandinavian countries that are much more advanced in the matter or Quebec, which is a small place and similar to Andorra, with an organization that could serve as an example for us.

-One of the main problems in society - and which affects women the most - is work and family reconciliation. How can it be improved in a country of services like Andorra?

-It is a very complex issue, and more so in a country like ours where the activity rate of women is very high, which results in a very low birth rate. In other words, women work a lot and, therefore, it is necessary to raise awareness regarding the co-responsibility between women and men. It seems like a very basic issue, but it is not obvious, because there are still many women who take on not only housework, but also family care. In addition, the involvement of companies is necessary, and this is already much more complicated, but it will be one of the institute's main struggles in the long run. I must also say, however, that in recent years both large companies and micro-companies have improved a lot in matters of reconciliation by accepting and promoting aspects as simple as teleworking or offering permission to combine personal life with professional life. In medium-sized companies, on

«Some people ask me why the women's institute is important and I tell them that if there was equality, it wouldn't be necessary»

«Abortion has gone from being untreatable to being talked about a bit and I trust that it will be decriminalized, because it is normal»

the other hand, it has not taken off in the same way and there is still a lot of work to be done.

-But all this goes far beyond feminism and gender equality.

-Yes. In Andorra we always want to show that we are leaders and that we want to open up to the world by selling ourselves as a country with a high quality of life. But this doesn't have to be just for foreign investors; those of us who live and work here need it too and equality, along with many other factors, boils down to that.

-Are you educated in values of equality?

-I lack concrete data, but it is urgent that affective and sexual education be put in place and not only from home, but also from schools. The Ministry of Equality has long asked to include equality officers in the classroom, but this is not enough. Society must also be taken into account and the use and abuse of certain products, such as pornography, at younger ages. As you can see, we have many more open fronts than it might seem at first and we will need everyone's help and support.

-However, until abortion is free, women's rights will not be fully guaranteed.

-I agree.

-And what will you do from the institute?

-I can answer you in two ways: I agree, but there will be an executive committee with which we will make the decisions. I think that in recent times steps forward have been made and the issue of abortion has gone from being intractable to being talked about a bit and I trust that sooner rather than later decriminaliza-

tion, at least, will come, because it is the normal. If it will be free, ways will have to be found, but this is a personal conviction, I am not saying this as the general secretary of the Andorra Women's Institute.

-And gender stereotypes, will they ever end?

-This already exceeds the country. We live in a patriarchal society and we are its consequence. From the age and experience I have, I have been able to see that progress has been made in many ways and, although the stereotypes continue, they do not do so in the same way as 30 years ago. From this point of view we are making progress, but very little by little and we cannot forget that Andorra is part of Europe, of the world, and that it is a global issue. That doesn't mean we can't do our bit, with small gestures like in private schools girls don't have to wear skirts if they don't want to. It is so simple, so simple, that it seems unbelievable that it happens.

-What opinion do you have about the feminist revolutions taking place in places like Iran or Afghanistan?

-Fortunately, there are more and more young men who are aware and who are not ashamed to support their female colleagues and participate in demonstrations not only for women's rights, but for human rights. These women are being raped, persecuted and killed in dictatorial and femicide countries, and the revolution from within is very important, but the international role is not taking place. How is it possible? Not letting girls go to university simply because they are girls, as is happening in Afghanistan, is a crime against humanity, but still, neither the United Nations nor any country in the world is doing anything about it. ≡

Don't miss any special editions of **el Periòdic!**

Football ► Interview with Adrià Altimira

<<<

«The club has given me the opportunity and I am giving them security and desire»

ADRIÀ ALTIMIRA FC Andorra player

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY
@PeriodicAND

Adrià Altimira Reynaldos (Cardedeu, 2001) is a professional footballer. Trained in the lower categories of EC Granollers and FC Barcelona, once he finished training he moved to NK Lokomotiva Zagreb, shortly after returning to Spain and playing for a season with UD Melilla. Now, he is in his second season with FC Andorra, a club he joined in 2021.

–The first part of the season is already over. What balance do you have in the dressing room during these first months in the Second Division?

–Before the start of the season we knew that it would be a complicated start. Second is a very complicated category and in the end we were new to the league. But if we take stock of how we started and where we ended up, any team that moves up from another category to second A would end up where we did. We leave with good feelings, eager to start the second round at home against Oviedo and to continue with the same dynamic.

–And the assessment for December? FC Andorra has been the second worst team in the category in terms of results.

–We have to know what moments we are in. It's true that December wasn't one of the best we've had, but we have to learn from every moment because we've been spectacular in games and months ago. May December serve us to improve the details that have caused us not to get so many points.

–Although this month to forget, the team is in tenth position in the classification. What is the goal they propose now?

–We are a team that obviously does not set any goals. We trust ourselves and go match by match as the master says, above all to enjoy the process. In the end, if you play your game, enjoy the procedure and do it well, you get closer to victories and that makes you better positioned in the league.

–They have collected very positive results against teams with first-team experience such as Granada. What is the secret to adapting to the category?

–Our essence is the style of play we have, which Eder has been carrying since he came. This style of play makes opponents suffer because we almost always have the ball. In addition, we

are a team that on and off the field we are together and that's why the opponents feel afraid.

–FC Andorra has grown so fast, moving up one category per year in the last three seasons. Now that you live it from the inside, do you feel that Segona is the roof? Or can you go further?

–It is very strong to say that we are moving up to the first division, but when we were in the first RFEF or Second B you could not imagine ending up where we are now. Who knows if this year, or in a year or two, the team can assume to be in the top category.

“

«It's true that sometimes we can't be around for a lot of things, but we're very happy and grateful in the stands»

–Has the elimination of the King's Cup been a small blow to the group's morale?

–It's a competition where we wanted to do something beautiful. We played a good opponent and, on top of that, in their own field. Despite being a one-on-one game, it was difficult for us to start it. In the end we played our game and we were about to come back, but we have to keep moving forward with other things and now the most important thing is the second round of the league.

–Do you think it could have gone further?

–Regard-

less of who touches you, it's a drink where you can go quite far and surprise. Obviously it could have been done.

–The game model you propose is closely related to the coach's philosophy. How does Sarabia transfer the way you see football?

–Especially with the issue of not obsessing over just thinking about the result, as happens to many teams. We have placed importance on how we play and on our essence, and I think

this has been shown with the results.

–You who come from the Barça school, you must be very familiar with this style.

–Of course. It is true that they have some different details, but you adapt very quickly and it makes a lot of things easier for you.

–Speaking of the coach, he was the one who bet on his fixation in 2021. He must be an important personality for his career.

grateful for that.

–Therefore, the relationship with the fans is good.

–Of course! They love us a lot and we love them. We thank them for coming every game to cheer us on and we try to give them, game by game, the joy of victory.

–Do you have the same feeling about the cheering stand?

–Every person who comes to the stadium and contributes their bit is

ment stand. They always support us and we need them to keep coming. They are very valuable to us.

–Do you understand that they can have the thought that they are not valued?

–Obviously. You put yourself in their shoes, especially when they travel to another place, but we always have them in mind. Football is so intense that sometimes we haven't been as close as we could have been. Partly because of the result, leaving angry, thinking about where I could improve and all that stuff. In the end, you kind of forget about those people, even so we always try to thank them. I personally invite them to continue the same, even more, because they are an important group and we need a lot.

–It is also his first experience in the Second Division. How are you living it?

–Already very happy since the preseason. The truth is that I did not expect this start and I feel quite confident. Obviously I'm very grateful for the opportunity and I'm taking advantage of it and giving it my all.

–You are a versatile player, who can occupy a more defensive role on the wing, but also be incisive when playing forward. What is your real position?

–The whole right wing, we could say I'm a fullback. I like to play on the wing, although I feel more comfortable playing offensively, as that is where I have always been.

–How do you rate your time at the club since you arrived until today?

–Honestly and on a personal level, with an improvement. I am a different player and I have noticed this positively with everything, on and off the field. And I think it will still be a mountain to climb.

–A dream to fulfill with FC Andorra?

–Go up to the first division. In fact, it is a realistic goal for the coming seasons.

–And as a professional footballer?

–Debut in the top category. And beyond that, participate in the Champions League. ≡

GUIA HIVERN 2022/2023

Descobreix tots els racons del país!

HIVERN 2022/2023

LA GUIA *Top* D'ANDORRA

No et perdís cap racó del Principat

Andorrana de Publicacions

Entrevista a Aaron Pérez ▶ Exposa els reptes de la conservació dels sistemes humits <<<

«Anem cap a una reducció de les poblacions d'espècies amenaçades»

AARON PÉREZ Investigador i Professor de Biologia Vegetal a la Universitat de Barcelona

ANNA CASANOVA
ESCALDES-ENGORDANY
@PeriodicAND

Aaron Pérez és Investigador i Professor de Biologia Vegetal a la Universitat de Barcelona (UB). La seva línia de recerca principal consisteix en l'estudi de patrons de distribució de plantes vasculares i briòfits a les molles pirinenques. També ha participat en diversos projectes florístics als Pirineus i en nombroses campanyes d'herborització. A més, treballa en l'elaboració de cartografia d'hàbitats Corine i de vegetació en els projectes del grup de recerca. Pérez va assistir la setmana passada a les *Trobades de Flora i Hàbitats Naturals dels Pirineus* celebrades a Andorra, que compten amb el suport d'Andorra Recerca i Innovació i el Comú d'Encamp.

–En què consisteixen les trobades a les quals ha assistit?

–Aquestes jornades giren al voltant de les tasques que diferents grups d'investigadors i gestors estan fent en el marc dels Pirineus en un sentit ampli. D'aquesta manera, s'expliquen els projectes per fer-los coincidir amb les pròximes convocatòries Poctefa, que són les recerques que subvenciona la Unió Europea, a la zona del Pirineu i de manera transfronterera. L'objectiu és buscar la manera que els diferents projectes siguin transversals i que hi hagi més cooperació.

–Com valora la col·laboració transfronterera actual?

–Suposo que és millorable, però respecte a fa 20 anys, hem anat molt més a col·laborar entre andorrans, francesos, catalans i la resta de comunitats autònomes espanyoles, però ens quedaria l'Aragó i Navarra. Per tant, probablement la col·laboració és encara insuficient.

–Per la seva banda, quin projecte ha presentat?

–Jo vaig a presentar les feines que hem fet en els últims anys en el marc de diferents projectes LIFE, que subvenciona la Unió Europea (UE), els quals estan encarats a la gestió i la conservació de sistemes humits, aiguamolls de muntanya o molles. Estem implicats en un grup molt gran, i fem treballs que abasten estanys, rius i col·laborem amb limnòlegs del Consell Superior d'Investigacions Científiques (CSIC) de Blanes especialitzats en aquests temes. Al nostre projecte li queden ara quatre anys per finalitzar, però mentrestant n'anem fent d'altres.

–Podria avançar si ja tenen algun resultat dels treballs?

–Aquests projectes estan començant ara i, bàsicament, hem plantejat el seu inici. Com que es tracten de muntanyes, sempre treballarem a l'estiu, i tot el que hem fet és el plantejament general. Sí que

▶ Aaron Pérez durant les Trobades de Flora i Hàbitats Naturals.

«És possible que ens encaminem en un sistema de contracció de l'espai disponible dels ecosistemes humits»

«Aquestes noves maneres de pasturar [...] s'hauran d'ajustar amb els fenòmens climàtics dels pròxims estius»

fruit d'altres projectes LIFE anteriors, hem pogut identificar les principals amenaces que pateixen les muntanyes. Algunes són naturals, i són molt conegudes, com la baixada de les precipitacions a l'estiu i l'increment de les temperatures, que tot això ho podem englobar dins del canvi climàtic, i que provoca uns canvis en els ecosistemes de solució complicada, perquè no depenen d'un gestor. I després n'hi ha uns altres, que també són difícils de solucionar, tot i que és possible, perquè depenen de la gestió dels espais naturals. Un d'aquests problemes és la sobrepastura, especialment de vaca i cavall, que en el cas de les molles és accentuat als estius, especialment en confluència amb el canvi climàtic, que provoca l'assecamment de les pastures i que el ramat visiti encara més els fons verd i humit de les molles de muntanya. I després, hi ha altres fenòmens com la regulació hidrològica de les preses hidroelèctriques, que aquest és un tema conflictiu, perquè genera energia sostenible, però alhora tenen un vessant més negatiu pels sistemes naturals. Finalment, cal esmentar un fenomen global, tam-

bé relacionat amb el canvi climàtic, que és la penetració d'arbres i arbustos a les pastures, i en el nostre cas ho observem a les molles, on també passa.

–Sobre el canvi climàtic, estem en un punt de no retorn?

–Amb les nostres investigacions no estariem capacitats per dir-ho. El que sí que veiem és una contracció dels sistemes de molles, que ja són petits als Pirineus. El que també detectem és que la suposada migració de les espècies a més altitud no és probablement una solució, perquè la conca que rep l'aigua, que és la que acaba aportant el nivell fred en les molles és més petita en altitud, simplement perquè els pics i la conca de recepció d'aigua són cada vegada més estrets, de tal manera que els sistemes d'altitud tampoc podran servir per donar un hàbitat favorable per les espècies que ara viuen cap a cotes més baixes, i és possible que ens encaminem en un sistema de contracció de l'espai disponible d'aquests ecosistemes humits. Ja veurem si té retorn o no, tot i que això encara no m'atreveixo a dir-ho.

–Quin efecte té per a les espècies amenaçades?

–Jo puc parlar més de les espècies vegetals, i aquestes es troben immerses igual que tota la resta en processos de canvi i d'adaptacions locals. Arran d'aquests problemes, hi ha moltes espècies que segurament veuran concreta la seva àrea de distribució, les seves poblacions es veuran minvades... Però això també és un tema de debat, perquè existeixen adaptacions locals de les espècies i capacitat d'adaptació a medis canviants. Tal com ho veiem, probablement anem cap a una reducció de les poblacions i dels individus d'espècies amenaçades, però també hi ha un bri d'esperança en el sentit que poden haver-hi adaptacions locals i potser es poden afavorir des d'una gestió activa.

–Quant triga una espècie a adaptar-se?

–Depèn molt de l'espècie. Un arbre viu molts d'anys, però hi ha espècies que viuen un sol any; dependrà molt d'això.

–Quins són els reptes actuals de les regions de muntanya?

–Enfrontar-se a tots els canvis ambientals i socioeconòmics. Les formes de pastura han canviat molt, i hi ha un sistema tradicional que s'ha enfonsat. Aquestes noves maneres de pasturar tenen les seves conseqüències en els ecosistemes i s'hauran d'ajustar amb els fenòmens climàtics dels pròxims estius i potser del llarg de tot l'any, que acabaran determinant les dinàmiques en els ecosistemes i de tothom que intervé, no només en la ramaderia, sinó en les estacions d'esquí, per exemple.

–Elabora cartografia d'hàbitats Corine. Què són?

–Els hàbitats Corine va ser una iniciativa de la UE per estandarditzar tots els noms de comunitats vegetals a escala europea. Això implica un esforç molt gran pels que ho van fer. La seva aplicació a un territori tan ampli i tan divers com la UE implica una simplificació que els diferents estats o comunitats autònomes van haver d'adaptar. En el cas de Catalunya, es va fer una adaptació a la Universitat de Barcelona, amb la qual vaig col·laborar, i va ser aquesta adaptació la que es va fer servir a Andorra per fer uns mapes semblants.

–Li agradaria fer una reflexió final?

–Vull animar a intervenir en la major part que ens sigui possible a revertir els efectes negatius dels usos tradicionals del paisatge, i en els efectes negatius que de forma indirecta causa l'escalfament climàtic sobre les molles, entesos com la desforestació o la penetració d'arbres i arbustos en els sistemes de pastura, que afecten, al capdavall, a tot el sistema tradicional de funcionament de la muntanya. ≡

**Special
Olympics**
Andorra

**FES-TE
AMIC
D'SPECIAL
OLYMPICS
ANDORRA**

Fes la teva aportació a www.specialolympicsandorra.ad

Fundació **Crèdit Andorrà**

TRADICIÓ NADALENCA

FREEPIK

►► Imatge dels tres Reis Mags camí de Betlem per conèixer Jesús.

Els Reis Mags d'Orient al món

Els tres sacerdots d'Orient representen les tres races de l'Edat Mitjana: europeus, asiàtics i africans

EL PERIÒDIC
ESCALDES-ENGORDANY
@PeriodicAND

Aquesta és una tradició cristiana i per tant se celebra en països que comparteixen aquesta religió i commemoren, primer, el naixement de Jesús i uns dies després l'arribada dels tres Reis Mags d'Orient al pessebre per portar-li regals. No obstant això, la manera de festejar aquest dia tan especial en l'actualitat amb els més petits s'ha anat adaptant a les cultures dels diferents països i les opcions són ben curioses i diverses.

Orígens

Segons la tradició cristiana tres sacerdots d'Orient van anar a veure Jesús de Nazaret uns dies després del seu naixement per retre-li un homenatge i lliurar-li regals de riquesa simbòlica com ara or, encens i mirra. Però no va ser fins al segle III d. C. que els sacerdots es van transformar en reis mags i que es va establir que eren tres, un per cada regal (algunes branques de l'església ortodoxa asseguraven que eren 12, com els apòstols o les 12 tribus d'Israel).

Pel que fa als seus noms, Melcior, Gaspar i Baltasar, van aparèixer per primera vegada en un mosaic a Ràvena (Itàlia) al segle VIè. d.C. Com a curiositat, direm que va ser al segle XVè quan el rei Baltasar apareix negre. D'aquesta manera mitjançant

►► Or, encens i mirra.

els Reis d'Orient es representaven les tres races de l'Edat Mitjana: Melcior, als europeus, Gaspar, als asiàtics i Baltasar als africans.

Celebracions diverses

■ **Espanya:** va ser a partir del segle XIXè quan va començar la tradició de transformar la nit de Reis en una festa infantil amb regals per als més petits. Es tractava d'una adaptació del que es feia a d'altres països el dia de Nadal. La primera desfilada de Reis Mags es va celebrar l'any 1866 a Alcoi (Alacant) i es va estendre amb

rapidesa a tot el país i després a la resta de països hispanoparlants. Té lloc el dia 5 de gener, durant la qual els personatges acostumen a passejar pels carrers principals muntats a cavall o en carrosses i acompanyats d'altres personatges infantils. El dia 6 és festiu per a que els infants puguin gaudir dels seus regals.

■ **Andorra:** la celebració és molt similar a l'espanyola. La tarda del 5 de gener els carrers principals de les parròquies s'omplen de nens i nenes que volen veure de prop la

sabies que...

►► ... a la Bíblia no es parlava de reis, sinó de mags, que en grec tabmé significa home sap o de ciència.

►► ... a l'evangeli de Sant Mateo (únic que els cita) no es diu que fossin tres. De fet, els armenis consideren que van ser 12, però al segle V el papa Lleó I va establir que van ser tres perquè tres eren els regals: or, encens i mirra.

►► ... hi ha diverses teories sobre el seu origen de procedència. Alguns afirmen que representen Europa, Àsia i Àfrica; altre diuen que eren sacerdots perses o babilonis.

►► ... la primera cavalcada de Reis Mags es va celebrar a Barcelona l'any 1855.

►► ... durant la colonització espanyola a les illes del Carib i Amèrica Llatina, el 6 de gener els esclaus tenien el dia lliure per divertir-se. Per això a aquest dia se l'anomena Pasqua dels Negres o Dia de Sant Baltasar.

desfilada dels Reis d'Orient i agafar molts dels dolços que els ajudants dels Reis llencen des de les carrosses. El matí del dia 6 (festiu) els nens es desperten molt d'hora per veure quins regals els han portat els Reis Mags.

■ **Puerto Rico:** la nit del dia 5 els infants recullen gram, el posen en una caixa de sabates i la col·loquen al costat del seu llit. El gram és per alimentar els camells, i els reis deixen els regals a les caixes.

■ **Alemanya:** la llegenda indica que les restes dels Reis Mags es troben a la catedral de Colònia portades fins allà per l'emperador Frederic I, més conegut com Barbarroja. A més, els infants es disfressen dels tres reis mags i canten cançons tradicionals. Són els Sternsinger o cantors de l'estel.

■ **Àustria:** tradicionalment, s'escriu amb guix un missatge sobre la llinda de la porta de les cases per a protegir-la durant l'any següent. El text està compost per les inicials dels reis mags intercalades entre les xifres del nou any.

■ **Irlanda:** el dia 6 es coneix també com Nollaig Bean o Nadal de dones. Tradicionalment, les dones tenien el dia lliure i els homes eren els encarregats de cuinar i netejar la llar. ≡

el Periòdic d'Andorra

Petits anuncis

Filter i Rossell, 4 (Edifici La Torre)
AD700 Escaldes-Engordany

Anuncis per fax

736 210

Anuncis per telèfon

736 200

Anuncis per e-mail

comercial@elperiodic.ad

classificats

Attic
REAL ESTATE

DIAMANT RESIDENCIAL

📍 Nova promoció de luxe a
ORDINO (ANDORRA)

CARACTERISTIQUES

- 2/3 Dormitoris
- Cuina
- 2/3 Banyes
- Terrasses
- Saló-Menjador
- Parquing

A PARTIR DE 510.000€

📞 00376828878 📱 00376626908 ✉️ grp@andorra.ad 🌐 www.attic.ad 📷 attic_grp

La seva Agència Immobiliària líder a Andorra.

*La nostra experiència ens avala,
agents immobiliaris des de 1988.*

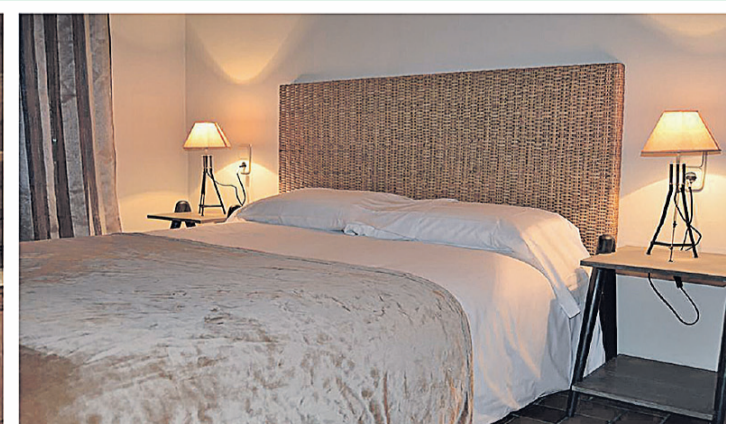
 www.laportella.ad

📞 (+376) 353 424 📱 (+376) 747 747 ✉️ laportella@andorra.ad 📍 Casa Nova Olivet 10 · Ordino

Aquest fabulós pis es troba a 500m de l'estació d'esquí de Grandvalira

El pis es d'estil rústic, disposa de saló menjador amb bigues de fusta, llar de foc i accés a una terrassa de 8m2 amb molta llum, Sol i vistes.
La cuina és oberta i completament equipada.
2 dormitoris dobles, una d'elles en suite amb armaris encastats.
Dos bany complets.
La calefacció es individual elèctrica.
Al preu s'inclou 1 plaça d'aparcament tipus box i traster petit

Preu: A CONSULTAR

OLIMPIA
EDIFICI

**HABITATGES
DE 3 I 4 DORMITORIS
LOCALS I DESPATXOS**

INFORMACIÓ I VENDA

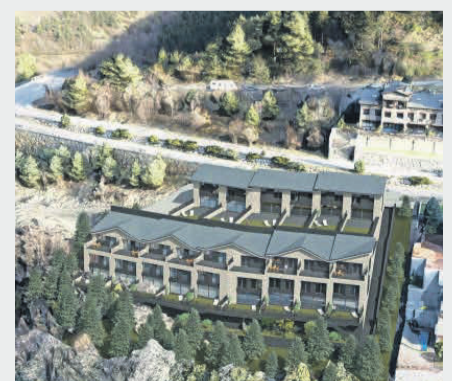
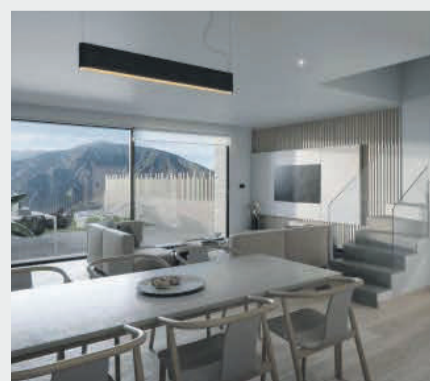
Tel. 80 80 80
www.immobiliariasuperior.com

50 | **Superior**
immobiliaris

Benvinguts a Casa!

comella
PARC

50 | **Superior**
anys immobiliaris

Follow us
| f | t | @ | v

Carrer La Sardana,
núm. 5 baixos
AD500 Andorra la Vella

Tel. (+376) 80 80 80
superior@andorra.ad

www.immobiliariasuperior.com

Gestió de lloguers, compra i venda de finques
Administració de comunitats de propietaris

Consulti'ns sense cap compromís,
també pot contactar-nos
mitjançant la nostra pàgina web
www.alpinaimmobiliaria.com

**Magnífiques cases de pedra completa-
ment restaurades i rehabilitades a Tolo-
riu-Cerdanya**

Conjunt de tres cases de pedra amb estil modern i
amb un elegant jardí privat. Una d'aquestes cases
és individual i les altres dues adossades.

Superfície (m2) 440
Habitacions 9
Banys 7
Preu: 950.000 €

Pis a Escaldes-Engordany

Pis de 52 m2 . Consta d'una cuina americana, sa-
ló-menjador, una habitació doble, un bany com-
plet amb banyera, d'una plaça d'aparcament i un
traster.

Habitacions 1
Banys 1
Preu: 200.000 €

diversos

 INSTAL-FRED

Cuinem...?

Últim en tecnologia. Treballa de manera més rentable al mateix temps que
augmenta la qualitat i incrementa els seus beneficis.

- Combinació de calor i vapor en un sol equip
- Menjar molt més sa, ideal per a una nutrició saludable
- Els aliments es cuinen delicadament
- Es conserven lles propietats dels aliments

RATIONAL

INSTAL-FRED

Av. Fiter i Rossell 107, AD700 Escaldes-Engordany (Principat d'Andorra)

☎ (376) 864 667 ☎ (376) 327 868 ✉ instal-fred@andorra.ad

**L'EQUIP ALTIMIR-AMBITÈCNIA
US DESITJA
BONES FESTES I FELIÇ ANY 2023**

80 35 80

www.altimirambitecna.com

Assessorament **ambiental i alimentari**

Av. Fiter i Rossell 6, 3r. AD700 Escaldes-Engordany. Principat d'Andorra.

motor

contacta'ns al
 616 846

TOYOTA MOTORS ANDORRA

Av. Fiter i Rosell 4 AD700 Escaldes-Engordany
 info@motorsandorra.com

feina

TÈCNIC DE MANTENIMENT/CONSERGERIA D'INSTAL·LACIONS ESPORTIVES

La Federació Andorrana de Futbol busca tècnic de manteniment/conserge
 d'instal·lacions esportives.

FUNCIONS:

- Organització i manteniment de la instal·lació
- Atenció a l'usuari

REQUISITS:

- Persona responsable i dinàmica i que li agradi treballar en equip
- Es valorarà experiència prèvia
- Nacionalitat andorrana o residència
- Carnet de conduir B
- Idioma català

OFERIM:

- Incorporació immediata
- Contracte indefinit
- Jornada laboral per torns i caps de setmana rotatius
- Retribució econòmica segons vàlua
- Estabilitat laboral

ELS/LES INTERESSATS/INTERESSADES, envieu CV a jberenguer@fedandfut.com

Fleca Font Ordino
Selecciona

FORNER
PER A FEINA FIXA

Requisits

- Nacionalitat Andorrana o bé permís de Residència i Treball en vigor
- Experiència

Interessats enviar cv a elenaflecafont@gmail.com

Nou restaurant Gastronòmic a Escaldes-Engordany.

**Cerquem *cuiners,*
*cambrers i rentaplats.***

Enviar CV a andorrakitchen@gmail.com

Jedy Serveis
Proveïm personal qualificat, comptem amb tu!

Estem amb tu en tots els imprevistos del dia a dia!

Neteja, reparacions, manteniment, cura de gent gran, animació infantil, cura dels petits i molt més

Demaneu pressupost sense compromís!

38 38 98 Jedyserveis@gmail.com

El Periòdic
cerca

Redactor/a

Envia'ns el teu CV a rrhh@elperiodic.ad

El Periòdic cerca

Comercial

Amb experiència, que tingui coneixements del mercat andorrà. Valorem l'organització, responsabilitat, i els idiomes. Es busca algú amb habilitats comunicatives que tingui nacionalitat andorrana o permís de residència.

Envia'ns el teu CV a rrhh@elperiodic.ad

gos SOS

Comptem amb tu

Adopta Associa't

[gos-sos.org](https://www.gos-sos.org)
+376 818 451

Esports

Pàgines 24 i 25

FUTBOL ▶ LALIGA SMARTBANK

Fitxar o no fitxar

L'FC Andorra afronta un mercat hivernal amb la difícil decisió de si incorporar algun jugador per reforçar posicions

@FCANDORRA

▶▶ D'esquerra a dreta: Martí Vilà, Diego Pampín, Álex Petxarroman, Carlos Martínez i Sinan Bakis.

DAVID SANSALONI
ESCALDES-ENGORDANY
@DavidSG26

L'FC Andorra afronta un espai de temps que per a molts és una oportunitat, i per a altres un maldecap i un moment per prendre decisions que podrien afectar el que resta de temporada. El mercat de fitxatges torna a obrir les portes, i romandrà actiu des de l'1 de gener fins al pròxim dia 31, quan hauran d'haver finalitzat totes les operacions abans de les 23.59 d'aquella nit. Tot i ser un període de fitxatges menys mogut que a l'estiu, no és estrany veure equips que busquen alguna oportunitat per reforçar posicions o tapar forats a causa de lesions o altres aspectes.

Aquest és el cas de l'FC Andorra. Gairebé com una tradició, els aficionats tricolor no acostumen a veure moviment en aquestes dates, i així ho va reconèixer Eder Sarabia quan va ser preguntat per possibles incorporacions al mercat d'hivern. «Ens ha anat bé sense fitxar en aquest període de temps», va dir ara fa algunes setmanes, però la situació actual del club podria fer canviar d'opinió el tècnic basc.

La lesió de llarga durada de Martí Vilà fa que l'equip perdi un actiu molt valuós, sent un dels jugadors més utilitzats per Sarabia aquesta temporada i un dels homes clau en els esquemes tàctics de l'FC Andorra. Els pitjors pronòstics es van complir per al lateral esquerre, i es perdrà el que queda de temporada en haver estat diagnosticat d'una ruptura al lligament encreuat anterior del genoll dret, després d'haver de sortir substituït en el partit de lliga contra el Tenerife a l'Heliodoro.

Amb Vilà recentment passat pel quiròfan, als andorrans se'ls suma la gran incògnita d'Álex Petxarroman. El lateral que va arribar provinent de la pedrera de l'Athletic Club ha arrossegat diverses lesions que li han impedit formar part de la disciplina tricolor durant la majoria de la primera volta del campionat. Concretament, Petxa acumula 280 minuts repartits en quatre partits, del total de 21 trobades disputades fins al moment. Tot i això, el basc va ser un dels destacats quan va estar sobre el terreny de joc, però res assegura que ni tan sols comenci l'any, perquè no es coneixen els seus terminis de recuperació, i tampoc com tornarà, tenint en compte un suposat procés de readaptació física després de tant de temps allunyat de les trobades competitives.

Finalment, l'altre cas és la lesió de Dani Morer, que segons va comunicar Sarabia estaria en perfectes condicions per començar l'any, sent un cas molt semblant al de Bundu, el qual va tornar inclús abans del previst. Amb aquest context, la direcció tècnica, que ja es va confirmar que es troba en tot moment buscant alternatives viables, podria executar una operació per assegurar una bona segona volta a LaLiga SmartBank.

ELS PERFILS // El nom de Joaquín Panichelli és l'únic que s'ha posat sobre

les claus

- 1 RENDIMENT**
Per incorporar un jugador, cal que tingui el bagatge suficient per confirmar un rendiment immediat.
- 2 POSICIONS**
El lateral esquerre sembla prioritari de reforçar, però la davantera també té capacitat per donar un plus de qualitat.
- 3 POLIVALÈNCIA**
El mercat podria passar sense cap canvi, i això voldria dir que Sarabia confia en la polivalència dels seus jugadors.

la taula oficialment. El jove davanter argentí es va desvincular del River Plate, un dels clàssics de l'Argentina, el passat mes de novembre, i espera amb calma alguna oferta que li permeti competir al màxim nivell. De fet, tal com va anunciar el pare del jugador, Panichelli va trencar el seu contracte amb el River com que no va tenir assegurada la seva participació en el primer equip per a la pròxima campanya. Els rumors de la seva arribada a la lliga espanyola són cada vegada més grans, i ja hi hauria diversos equips interessats en ell, entre ells l'FC Andorra i l'Osca.

L'arribada d'un davanter vindria basada en el fet que els tricolor necessiten més pólvora a dalt. La manca d'efectivitat en molts partits hauria obligat la secretaria tècnica a buscar un possible reforç a aquesta faceta. No obstant això, l'opció Panichelli, com la resta, ha de passar pel beneplàcit de Sarabia, que segons va explicar tindria molts dubtes, sobretot pel que fa al «rendiment immediat que han de donar en aquest moment del campionat».

Amb Panichelli com a reforç a l'atac, la plaga de problemes físics i lesions a la defensa podrien obligar, en certa manera, a incorporar una possible peça que faci de competència per Diego Pampín, actualment l'únic lateral esquerre pur de la plan-

tilla. Tanmateix, i coneixent Sarabia, el que podria arribar no seria precisament un lateral esquerre, sinó algun jugador amb un perfil polivalent, que pogués actuar en ambdues bandes i, fins i tot, de central, per donar l'opció que Mika Mármol pogués actuar en aquesta posició.

'FITXAR' DES DE CASA // Com bé s'ha dit ja, Sarabia no és partidari de realitzar incorporacions, a no ser que sigui una situació extraordinària o un nom que no es pugui rebutjar. Però, seguint amb aquesta filosofia, el tècnic sempre ha optat per dirigir el discurs cap als jugadors que té actualment a la plantilla.

«Sempre he dit que el millor mercat d'hivern que podem fer es basa a aconseguir que els integrants actuals de l'equip aconseguixin pujar el nivell mostrat fins ara», va dir Sarabia fa escasses setmanes. No obstant això, aquesta ideologia contradia una altra: la de la competitivitat.

L'FC Andorra sempre ha intentat crear plantilles competitives durant el període de fitxatges a l'estiu, adquirint dos noms per posició. A hores d'ara, aquesta premissa no es compleix, i s'hauria de recórrer a pegats, és a dir, jugadors polivalents. Aquest argument és el que dona més força a la idea, i necessitat, del conjunt tricolor de fitxar al gener. ≡

Ral·li ▶ Entrevista a Àlex 'Sito' Español

<<<

«Aquesta temporada ha estat de fulgors, però amb falta de continuïtat»

ÀLEX ESPAÑOL Pilot de ral·li

POL FORCADA QUEVEDO
ESCALDES-ENGORDANY

@PeriodicAND

Nascut a Barcelona l'any 2000, Àlex Español Jové, més conegut com a Sito, va arribar a Andorra des de ben petit. Des del 2020 participa en competicions de ral·li, on ja s'ha proclamat campió d'algunes com el Campionat de Catalunya de Promoció, el Campionat d'Espanya de Terra en 2RM (dues rodes motrius) o la Copa d'Espanya de Ral·lis de Terra. Enguany, ha participat en l'Europeu Junior i actualment es prepara per a les GSeries del pròxim 7 de gener.

-Quan comença a competir?

-L'any 2020 va ser el meu primer any, amb el Campionat de Catalunya de Promoció. Vaig guanyar la primera cursa i com va esclatar la pandèmia em van donar el primer premi i em vaig convertir en campió de Catalunya.

-I després fa el salt a Espanya.

-Exacte, i llavors guanyo el Campionat d'Espanya de Terra en 2RM (dues rodes motrius).

-Això li permet arribar a l'Europeu. Per què el decideix fer de la mà de l'equip portuguès The Racing Factory i el seu Peugeot?

-Perquè era el que ofería millors condicions. A més, era un equip que venia de ser subcampió d'Europa amb un pilot català, així que també teníem bones referències. Al final, pel tracte de preu i tot en conjunt vam decidir anar cap allà.

-Però l'acaba deixant a mitja temporada. Per què?

-Durant la primera prova a les Illes Canàries va anar bé, vaig fer una quarta posició de 25. Després a Polònia se'm va trencar l'embragatge, a Letònia va ser la direcció, a Roma no vaig sortir per un problema del cotxe... Jo estava ja molt cremat i vaig anar perdent la confiança amb l'equip. Amb tot això decidim canviar.

-I arriba a l'equip espanyol GC Motorsport.

-I amb el seu Renault. Amb ells fem la resta de temporada fins a l'accident.

-Quines diferències presentaven els dos cotxes?

-El Peugeot era de tres cilindres mentre que el Renault de quatre, per tant, la potència l'entregaven diferent. D'altra banda, el xassis del primer era més estable, permetent un pas per corba més elevat, mentre que el Renault és més estret i el seu pas per corba no és tan gran, però ho compensa amb la potència.

-Amb tot això, quina valoració fa de la temporada?

-Malgrat l'accident i tots els afers mecànics que no m'han permès aca-

“

«Encara no sé amb quin equip correré al Campionat Europeu de l'any que ve, però cent per cent serà amb un Renault»

bar curses, s'ha demostrat que el ritme el tinc. Ha estat una temporada de fulgors esporàdics però amb una falta de continuïtat causada per l'equip. Crec que podia haver estat a tots els ral·lis entre una quarta i sisena posició, inclús lluitar-ne algun pel podi, però no es va donar.

-Podríem dir, doncs, que ha estat una temporada més d'adaptació i guanyar experiència amb la categoria?

-Exacte. Al final vam anar a l'Europeu perquè ens ho va proposar l'equip i vam considerar que era una oportunitat per aprendre molt i arribar al mundial.

▶ A dalt, un instant d'Àlex Español al Barum Czech Rally. A baix, el pilot prepara el cotxe per les GSeries.

-De cara al 2023, seguirà en la mateixa categoria?

-Sí. S'intentarà fer les tres primeres proves de l'Europeu i depenent de com surtin es continuarà o no. A banda, faré en la seva totalitat el Beca Rallye Team Spain, el premi del qual és un any amb tot pagat al mateix Europeu. Si s'aconsegueix aquesta fita, ja tindria dos anys d'experiència en la categoria, i el tercer seria per anar a guanyar el Campionat Europeu.

-Les tres primeres curses que farà d'aquest campionat seran amb GC Motorsport?

-No. Encara no ho sé perquè estem visitant equips i no tenim cap decisió presa, però segur que no serà el mateix. Això sí, aniré cent per cent amb un Renault.

-Enguany ha tingut contacte amb una mecànica de tracció total amb l'Skoda Ral·li 2. Com va anar?

-Vam fer un ral·li d'entrenament a la Cerdanya i vaig lliar amb gent que ja competeix amb aquests cotxes al Campionat de Catalunya, per exemple. Al principi m'ho vaig prendre com una experiència, però un cop allà vaig tirar tot el que vaig poder i em vaig endur la victòria [riu].

-Ho ha citat abans i m'agradaria esmentar-ho. Com recorda l'aparatós accident del Ral·li de la Llana?

-Allò va ser un desastre [riu], una bogeria. Aquell tram ja me'l coneixia, tot i això, em vaig equivocar de corba perquè eren totes molt similars. Anava a 140 quilòmetres per hora i el cul del cotxe se'm en va anar, el vaig poder controlar, però a aquesta velocitat se'n va tornar a anar. Al final vaig xocar i la barra del vehicle es va baixar, a mi se'm va trencar el casc i em van haver d'ajudar a sortir, un desastre.

-Al món del motor sempre que es té un accident fort es parla de perdre confiança o inclús de por. Va ser el seu cas?

-No. De fet, just després, els mateixos de Renault em van convidar a provar un nou cotxe que han tret i va anar bé.

-Aquest any participa en les GSeries?

-Sí, com a pretemporada. Fan la Copa Clio Ice Trophy, i a mi em va bé per relacionar-me amb la gent de Renault. A més, el circuit me'l conec i, tot i ser per pretemporada, l'objectiu és guanyar-la.

-A banda de la forma física, la mental és també fonamental per a qualsevol esportista professional. Com la treballa?

-Tinc un psicòleg que m'ajuda bastant en aquest sentit. Amb l'Àlex Bercianos també treballo molt la part mental.

-Quin és el seu somni dins el món del ral·li?

-Ser campió del món junior. ≡

La nostra recomanació

AL DESCUBIERTO

El 2017 dues reportereres del New York Times, Megan Twohey i Jodi Kantor, van publicar una investigació periodística sobre els abusos sexuals del famós productor Harvey Weinstein que va desencadenar el moviment MeToo a tot el món i va trencar dècades de silenci.

www. Vegeu el vídeo promocional d'aquesta pel·lícula al codi QR

PEL·LÍCULES

Cinemes Illa Carlemany

Av. Carlemany, 70. Escaldes-Engordany. Tel.: 892 040. Venda d'entrades anticipades.

AL DESCUBIERTO		17.45	
AVATAR:			
EL SENTIDO DEL AGUA 3D	15.30	17.30	
AVATAR: EL SENTIDO DEL AGUA 2D			16.30
A TODO TREN 2		15.45	19.15
EL GATO CON BOTAS	15.30 cat.	16.45	18.45
I WANNA DANCE WITH SOMEBODY			17.15

AVATAR: EL SENTIDO DEL AGUA	★★★
AL DESCUBIERTO	★★★★
I WANNA DANCE WITH SOMEBODY	★★
EL GATO CON BOTAS	★★★★
A TODO TREN 2	★★

★ Dolenta ★★ Regular ★★★ Interessant ★★★★ Bona ★★★★★ Obra mestra

www.andorraprincipat.com
Tot sobre el Principat d'Andorra

▶ EL GATO CON BOTAS EL ÚLTIMO DESEO

Gat ja ha gastat vuit de les nou vides, encara que ell ja ha perdut el compte pel camí. Per recuperar-les, s'haurà de llançar a l'aventura més gran que mai ha viscut fins ara.

▶ I WANNA DANCE WITH SOMEBODY

És una celebració poderosa i triomfal de la incomparable Whitney Houston. El públic s'embarcarà en un viatge inspirador, commovedor i molt emotiu, a través de la vida i la carrera de la cantant.

▶ AVATAR: EL SENTIDO DEL AGUA

Ambientada més d'una dècada després dels esdeveniments del primer film. A 'Avatar: The Way of Water' comença explicant la història de la família Sully (Jake, Neytiri i els seus fills), els problemes que persegueixen i el que han de fer per mantenir-se sans i estalvis.

▶ A TODO TREN 2

Clara ja no se'n refia de l'home i decideix aquest any portar els nens personalment amb ajuda de la seva amiga Susana.

AGENDA CULTURAL

MÉS INFORMACIÓ A WWW.AGENDA.AD

- ▶ MÚSICA ▶ LLETRES ▶ TEATRE I DANSA ▶ CONFERÈNCIES ▶ EXPOSICIONS ▶ ACTIVITATS INFANTILS ▶ FESTES I TRADICIONS ▶ CINEMA ▶ DIVERSOS

▶ UN NADAL ROCAMBOLESC A ESCALDES-ENGORDANY

Activitats gratuïtes
Endinsa't en la màgia de Nadal amb mons imaginaris, llums de Nadal a les places, melodies ressonant pels carrers i olors a melindros i xocolata desfeta.

Cada vespre a les 18 h s'encenen les llums de Nadal per Escaldes-Engordany, descobreix tots els racons il·luminats

DATA Fins el 5 de gener

▶ 61A TEMPORADA DE TEATRE 'ELS PASTORETS'

Torna el clàssic nadalenc Els Pastorets ple de novetats! Els nostres pastors preferits viatjaran a través del desert fins a Natzaret on es trobaran amb tots els personatges per fer-nos riure i enamorar-nos, tot ballant i cantant al so de la música. No hi podrà faltar, és clar, Sant Rafel, Sant Gabriel i Sant Miquel, que posaran fre a Satanàs i a les Fures, que no es cansaran mai de fer malifetes perquè el mal s'estengui pel món. Ho aconseguiran?

DATA I HORA 6 de gener, a les 18.00 h

LLOC Sala Prat del Roure, Escaldes-Engordany

el temps

www.meteo.ad

Sol

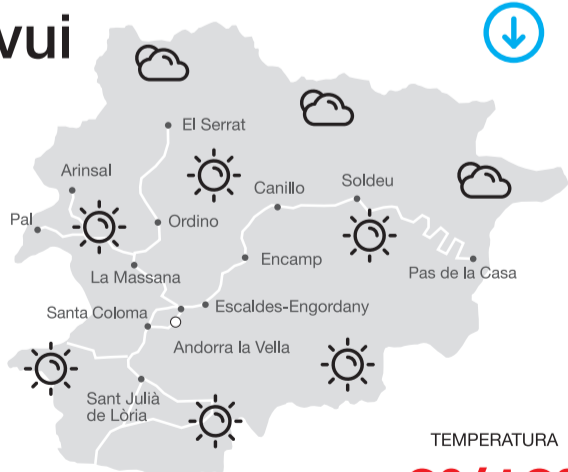
Cap d'any marcat pel domini del sol degut a les altes pressions.

Demà l'acostament d'un front durant el dia aportarà un augment de la nuvolositat amb possibles precipitacions febles al final del dia.

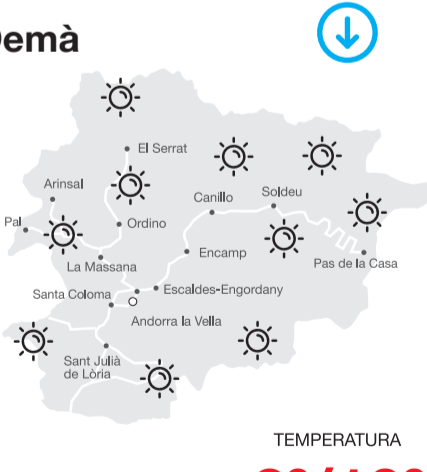
Previsió

- ☀️ Assolellat ☁️ Núvols 🌩️ Variable 🌧️ Tapat 🌧️ Pluja 🌨️ Xàfeces ⚡️ Tempesta ❄️ Neu 🌀 Vent

Avui

Demà

ASTV
Acrobatic Sistema Treball Verticals
Sistemes de seguretat. Línies de vida i ancoratge
Visita'ns a: www.astvandorra.com • ASTV-Andorra
C/ del Pedral, 17 Edifici Les Arribes 2on pis Porta 224
AD200 ENCAMP - Principat d'Andorra
TEL (+376) 334 773 • astvandorra@hotmail.com

Subscriu-te al nostre butlletí per rebre les últimes notícies cada matí al teu correu electrònic

DILLUNS, 2 DE GENER DEL 2023

Gent corrent

«Qualsevol cosa d'humor, o fa riure o pena, no hi ha terme mig»

Afronta la primera temporada com a monitor d'esquí a Pal Arinsal, amb només 25 anys i amb el títol de nivell 2 a la butxaca, però des del 2018 que ja exerceix de manera esporàdica. Al mateix temps, quan té temps lliure ajunta un equip i es dedica a la realització de curtmetratges, sobretot d'humor, algun dels quals ha arribat als cinemes.

–Els monitors d'esquí es queixen sovint de les condicions laborals. És complicat guanyar-se la vida amb aquesta feina?

–Aquesta és la meua primera temporada fixa. Els darrers anys era a Barcelona acabant els estudis, així que no estic segur si treballant d'això es pot viure bé, però és una feina que m'agrada. Gaudixo esquiant i ensenyant. És gratificant veure com evoluciona un alumne i més si tens un grup tota la temporada. Cada diumenge tenim el mateix alumne o grup, i és maco apreciar com van millorant.

–Costa ensenyar a esquiar o la gent aprèn ràpidament?

–Depèn. Els nens de 3 anys els hi costa més perquè no tenen força a les cames, es despisten més i es cansen més de pressa. Ara bé, agafes un nen de 10 anys i amb tres hores ja et baixa una pista i controla la velocitat. Has d'ensenyar a poc a poc i pas a pas.

–En un sol dia se'n pot aprendre?

–Si aprendre a esquiar és baixar una pista i que l'alumne pugui frenar pel seu compte, en un sol dia es pot aprendre a esquiar.

–I una persona adulta d'entre 40 i 60 anys?

–També, en un dia. Sempre comencem molt a poc a poc, ja que s'ha de construir una base sòlida al principi perquè, si es vol evolucionar, els fonaments han de ser els correctes. Amb tots els esports és igual.

–Què pensa quan veu temperatures tan altes a finals de desembre?

–És trist, poso ciris a Sant Antoni perquè arribi la neu. Per aquestes festes he demanat una bona nevada i que es bloquegin les carreteres durant un dia.

–Li fa por quedar-se sense feina?

–Més que por de quedar-me sense feina, és por de no poder esquiar més.

Marc Martos

MONITOR D'ESQUÍ I CINEASTA

Amb 25 anys, afronta la primera temporada com a monitor d'esquí a Pal Arinsal. També s'ha atrevit amb la realització d'algun curtmetratge.

PER
Albert
Belis

–Què li agrada més, esquiar o ensenyar a esquiar?

–Ensenyar és gratificant, però la sensació que et dona esquiar en una pista amb una neu de bona qualitat, és com la d'un surfista agafant una onada a l'oceà.

–Instructor d'esquí o cineasta, com se l'ha d'identificar?

–Durant la temporada d'hivern, esquí, per fer una mica de coixí. Quan acabi i s'obri qualsevol forat, a totes amb projectes de cinema. El meu cap sempre està en el cinema.

–És complicat fer-s'hi un lloc?

–Moltíssim. Fa dos anys que tiro endavant projectes personals amb un pressupost molt reduït.

–L'humor hi afegeix dificultat?

–Qualsevol cosa d'humor, o fa riure o fa pena, no hi ha un terme mig. ≡

ALPINA
immobiliària
T. 00376 825428

Gestió de lloguers, compra i venda de finques
Administració de comunitats de propietaris
Consulti'ns sense cap compromís
També pot contactar-nos mitjançant la nostra pàgina web
www.alpinaimmobiliaria.com

POMPES FÚNEBRES DE LES VALLS

Fem més fàcils els moments més difícils

www.pompesfunebresdelesvalls.com Tels.: 866 632 - 807 180
info@pompesfunebresdelesvalls.com

INFORMA'T

Rep cada dia els nostres titulars a través d'Instagram, Facebook, Twitter o via Newsletter

WWW.ELPERIODIC.AD